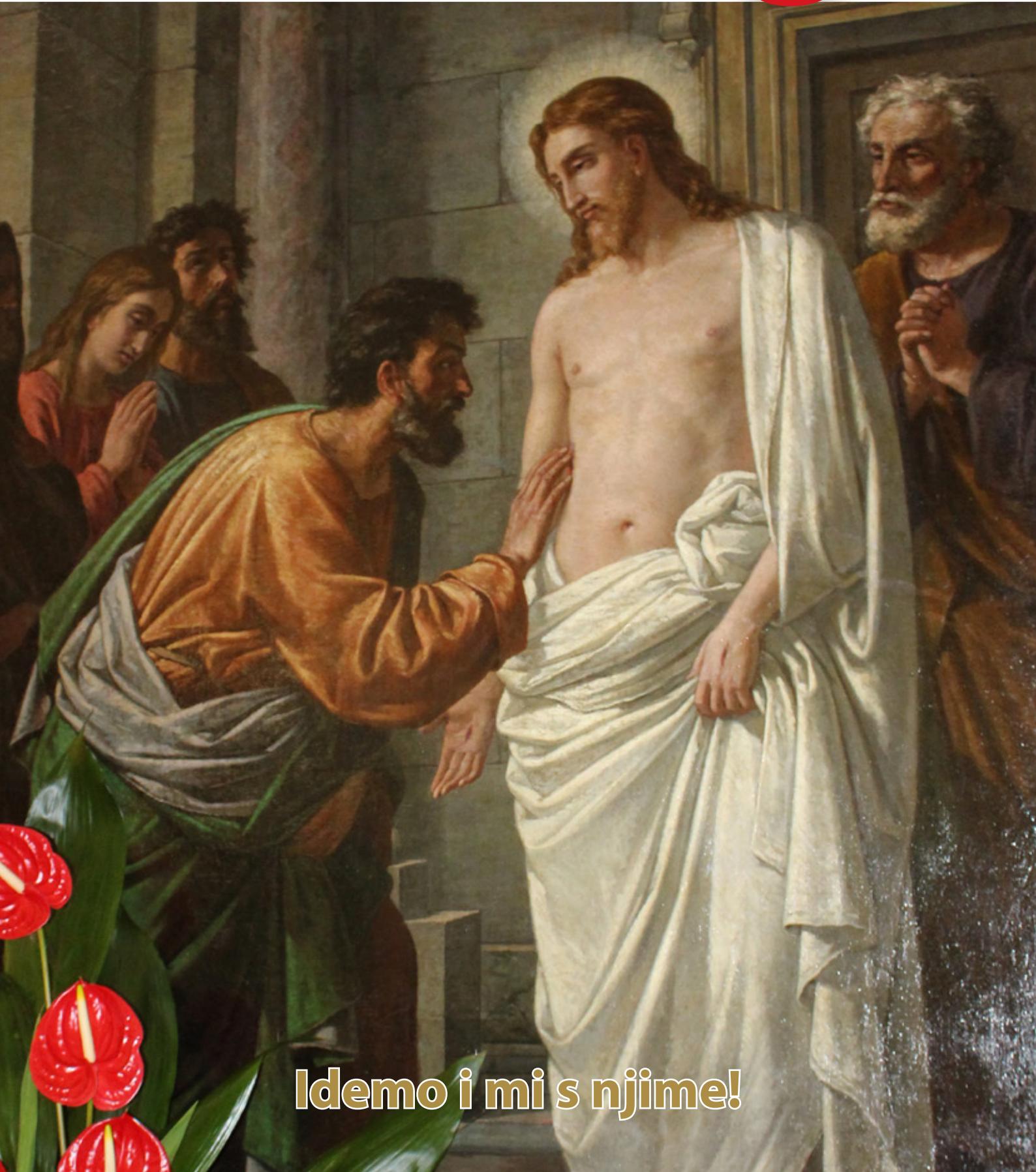

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 7/413 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

SRPANJ 2020.

Idemo i mi s njime!

Poštovani čitatelji Ladonje,

vjerujem kako smo svi svjesni činjenice da ovo ljeto doživljavamo drugačije. Ponajprije zbog toga jer se još uvijek cijeli svijet, pa tako i mi, suočava s prisutnošću pandemije. Tako nam ostaje samo nada da će nam jesen ipak donijeti malo više razloga za optimizam. Ono što smo ipak nastojali obilježiti, makar i skromnije, jesu blagdani svetaca koje smo upravo u ovo proteklo vrijeme nastojali slaviti.

Poštovani čitatelji, iako sam i prošle godine o tome pisao u Ladonji, želim i ove godine spomenuti da se neki blagdani ni približno ne slave danas kao što se to činilo nekada. Blagdan koji me potaknuo na takvo razmišljanje jest blagdan sv. Petra i Pavla. Ovaj blagdan, koji u Istri zovemo „Petrova“, kod naših starijih bio je u rangu Uskrsa, Božića i Velike Gospe, blagdan po kome se računalo vrijeme i koji je bio važan i poseban. Danas smo taj blagdan,

barem u većini naših župa, sveli na običan dan u tjednu. Tu svakako i mi svećenici imamo svoju odgovornost. Prihvatali smo raznorazne razloge da to tako treba biti jer je u to vrijeme puno posla pa se tom blagdanu ne možemo primjereno posvetiti ili je previše toplo vrijeme pa je normalno da i taj dan obilježimo uobičajenim svetim misama ujutro ili uvečer. Istovremeno smo svjedoci trenda, posebno zadnjih godina, da nam svatko ponudi neko čašćenje raznoraznih novih svetaca, i to s raznih strana svijeta, koje često više slavimo, posebno u nekim zajednicama, nego što slavimo bl. Miroslava Bulešića koji je ovoj našoj mjesnoj Crkvi najveći dar. Lijepo je i korisno upoznavati nove svetce i iskazivati im dužno štovanje, ali ne bi nikako trebalo zanemarivati i zaboravljati svetce poput Petra i Pavla koji pripadaju uteviljiteljima naše kršćanske vjere i bez kojih se Isusova Crkva ne može zamisliti. Jedan od onih svetaca koji zaslužuje više naše pažnje i pozornosti jest i sv. Toma, zaštitnik Pulske biskupije i grada Pule. Naša biskupija, kao i svećenici grada Pule, a posebno župnici pulske katedrale, zalažu se godinama da se blagdan sv. Tome slavi na doličniji način. Iako se vide određeni pomaci, još nismo doživjeli da s našim patronima žive i naši gradovi, da svi vjernici osjećaju radost i ponos dana kada se slave zaštitnici, posebno naših biskupija. Još uvijek nismo dovoljno svjesni da ti naši patroni govore o našoj prošlosti, svjedoče vjeru naših predaka i onih koji su prije nas živjeli na ovim prostorima, a ono što je još važnije, ti zaštitnici, a tako i sv. Toma, govore i nama danas. I za nas koji danas živimo, imaju svoju poruku. Upravo sv. Tomi dugujemo neke od najljepših poruka koje je Isus izrekao. Kada je Isus sreo Tomu osam dana od uskrsnuća, rekao mu je: „Budući da si me video, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješ, a vjeru-

ju.“ Isusov mali prijekor Tomi nije, vjerujemo, izrečen samo zbog toga jer ranije nije vjerovao u njegovo uskrsnuće, već i zbog toga što nije vjerovao ostalim učenicima, možda jer nije na njima vidio radost i nadu koju su doživjeli nakon susreta s uskrslim Gospodinom. Mi se nadamo da se Isusove riječi „blaženi koji ne vidješ, a vjeruju“ odnose i na nas danas. Vjerujemo da bismo ove riječi mogli shvatiti na ovaj način: blago vama kada živite svoju vjeru, kada je živite služenjem i ljubavlju i onda kada to drugi ne vide. Blago svima koji čine dobra djela i onda kada drugi to ne čine. Blago i onima koji se nisu odrekli ni poštenja ni pravednosti ni istine bez obzira što to drugi nisu to razumjeli. Isus nam poručuje: blago svima vama jer niste zbog poteškoća i muka svoga života prestali živjeti i svjedočiti svoju vjeru. Zar to nije ohrabrenje svakome od nas? To je ohrabrenje za Tomu značilo isповijest vjere koju je izgovorio riječima: „Gospodin moj i Bog moj.“ Tu je vjeru i posvjedočio mučeničkom smrću navješćujući Evandelje u Indiji. Upravo je to i razlog da smo njegovu sliku stavili na naslovnu stranicu ovoga broja Ladonje.

U pripremi srpanjskog broja Ladonje zatekla nas je vijest da je naš porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša imenovan za splitsko-makarskog nadbiskupa koadjutora. Ovom prilikom mu se zahvaljujemo za sve što je dosad učinio za našu Porečku i Pulsku biskupiju i želimo mu da ga i nadalje prati Božji blagoslov i zagovor Majke Božje. Oče biskupe, hvala Vam!

Poštovani čitatelji, vama koji ovih dana radite, želim puno uspjeha u radu, a vama koji ste na zaslужenom odmoru, želim koristan i ugodan odmor. Sve nas neka prati Božji blagoslov.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Peteh

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulsa.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja preplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisak/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ūro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Uplate iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Sv. Toma apostol

Mons. dr. sc. Dražen Kutleša imenovan nadbiskupom koadjutorom Splitsko-makarske nadbiskupije

Sveti Otac Franjo imenovao je u subotu, 11. srpnja 2020. godine mons. Dražena Kutlešu i mons. Petra Palića na nove biskupske službe. Priopćenje Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj prenosimo u cijelosti.

„Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj ima čast obavijestiti da je Sveti Otac Franjo imenovao nadbiskupom koadjutorom Split-

sko-makarske nadbiskupije Prezvanišenog mons. Dražena Kutlešu, dosadašnjeg Porečkog i Pulskog biskupa.

Istovremeno je imenovao Prezvanišenog mons. Petra Palića, dosadašnjeg Hvarskog biskupa i Generalnog tajnika Hrvatske biskupske konferencije za Mostarsko-duvanjskog biskupa i Apostolskog administratora „Trebinjsko-mrkanske biskupije”, priopćila je Apostolska nuncijatura u Hrvatskoj.

Vijest o imenovanjima istovremeno je objavljena u Rimu i u Hrvatskoj.

* * *

Mons. Dražen Kutleša rođen je 25. rujna 1968. u Tomislavgradu, Mostarsko-duvanjska biskupija.

Nakon završenoga Malog sjemeništa u Dubrovniku nastavio je studij filozofije i teologije u Velikom sjemeništu u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1993. za Mostarsko-duvanjsku biskupiju. Godine 1994. postigao je bakalaureat pri Teološkom fakultetu u Zagrebu, u Hrvatskoj, a 2001. doktorat

iz kanonskoga prava na Papinskom sveučilištu Urbaniana.

Od 1993. do 1995. bio je župni vikar u mostarskoj katedrali. Od 1998. do 2006. mons. Kutleša obavljao je sljedeće službe: župni upravitelj u Grudama, docent kanonskoga prava na Teološkom institutu u Mostaru, vicekancelar biskupijske kurije, član zbora konzultora i prezbiter-skoga vijeća, član Komisije *Iustitia et Pax* Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Od 2006. do 2011. bio je djelatnik Kongregacije za biskupe i, od 2011., suradnik Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata.

Imenovan je biskupom koadjutorom Porečke i Pulsko biskupije 17. listopada 2011. Zaređen je za biskupa 10. prosinca 2011., a vodstvo Biskupije preuzima 14. lipnja 2012.

Pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji (HBK) trenutno obnaša sljedeće službe: član je Stalnoga vijeća, Predsjednik Biskupske komisije za odnose s državom i Predsjednik Pravne komisije.

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA u Porečkoj i Pulskoj biskupiji

Vlč. Maksimiljan Buždon imenuje se biskupijskim povjerenikom za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

Preč. Marijan Kancijanić razrješuje se službe župnika Župe sv. Kuzme i Damjana, mučenika, u Kašteliru i Sv. Ivana Krstitelja u Labincima te se umirovljuje.

Vlč. Želimir Bagavac imenuje se župnim upraviteljem Župe sv. Kuzme i Damjan, mučenika, u Kašteliru i Sv. Ivana Krstitelja u Labincima.

Vlč. Joel Catary razrješuje se službe župnoga upravitelja Župe sv. Roka prezbitrera u Galižani.

Vlč. Vladimir Brizić razrješuje se službe u Župi sv. Lovre, mučenika, u Svetom Lovreču Labinskem i Sv. Luciji, djevici i mučenici, u Skitači te se imenuje župnikom Župe sv. Roka, prezbitera, u Galižani i duhovnim pomoćnikom Župe sv. Blaža, biskupa i mučenika, u Vodnjanu.

Vlč. Leonard Škec, mladomisnik, imenuje se župnim vikarom Župe sv. Lovre, mučenika, u Premanturi i Pohodenja BDM u Pomeru.

Vlč. Wojciech Wlazlo, mladomisnik, imenuje se župnim vikarom Župe Gospe Fatimske u Labinu, Presvetoga Srca Isusova – Labin

Marcilnica, Sv. Lovre mučenika u Svetom Lovreču Labinskem i Sv. Lucije, djevice i mučenice, u Skitači.

Vlč. Graziano Di Crescenzo, mladomisnik, stavlja se na raspolaganje Neokate-kumenskom putu.

Propovijed bl. Miroslava Bulešića

Na Bijelu nedjelju (8. 4. 1945.) – II. dio

(...) A sad izidimo malo vani. Pogledajmo nebo. Što vidiš sada na njemu? Sunce! Po noći zvijede i mjesec... Dobro. Što ti se čini jeli to lijepo? Je li to u redu? Što ti se čini otkad je to? Je li samo postalo? Imaš li satove? Da – odgovori. Jesu li sami postali? Ili ih jedan čovjek učinio? Ni sami nisu postali, jer ništa samo od sebe ne može postati. Kad nisu sami postali, treba ili da su od vijeka ili da su učinjeni od koga drugoga. – Sigurno nisu sami od sebe, veli – već su učinjeni od čovjeka. To isto vrijedi za svijet, za koji treba da kažemo ili da je oduvijek ili da ga je tko stvorio. Šta ti se čini može li biti od vijeka? Ja ne znam – veli – može li biti od vijeka ono što propada, što se mijenja? Biti od vijeka znači biti vječan, zato nepromjenjiv u svemu. A ti vidiš koliko se svijet mijenja. A svijet sačinjavaju stvari. I zato vidiš u njima velikih promjena: na vremenu, na mjestu, na biljkama. Kad bi bio svijet vječan, onaj bi put bilo sve nepromjenjivo. Ne bi bilo vremena, ni godišnjih doba... Svijet se mijenja, to je sigurno. Dakle znak da ne postoji od vijeka, da nije sam od sebe. Dakle je od drugoga. Taj DRUGI, mi zovemo Bog. – Pogledajmo još na svijet. Vidiš li sunca, ze-

mlju, mjesec? Sve se kreće oko sunca, takvim redom da su naši satovi nepogrešivi. Vidiš li red u tvojim stvarima? Znak da si ga ti postavio. Red nije sam od sebe. Netko ga mora postaviti. Tako i na svijet ga je neko postavio, ako nećemo pasti u zabludu, kad bismo kazali da se je sam postavio, a taj koji je taj red postavio zove se opet Bog.

Prošećimo se još po tom svijetu. Na njemu nalazimo između drugih stvorova i same sebe. Od kud smo mi? Od naših roditelja, a naši roditelji od svojih roditelja... tako bismo morali ipak doći do našeg početka, do prvih ljudi. Ti prvi ljudi kako su počeli? Da li su od vijeka? Ili su sami počeli ili su od drugoga imali početak? Kad bi bili od vijeka bili bi još i danas živi, jer ono što je od vijeka, uvijek i traje. Da su sami počeli, morali bi djelovati još prije svog opstanka. Što je razumljivo. Ta ni mi prije nego li smo počeli nismo mogli ništa, a kamo li sebi dati život. Dakle oni su drugoga. Ali tu ima još jedne poteškoće – govori mi. Mi smo došli od majmuna po evoluciji. –Vidimo da li je ispravno twoje mišljenje! Ja se samo to pitam! Kako da sada nikoji majmun pa bilo kako star ostaje uvijek majmun, stari maj-

mun je uvijek sličan mladom, a nikako u svojoj starosti, do koje bi se morao promijeniti, kako je to činio i u staro doba, nije sličan čovjeku. Kako je ta promjena. Zašto narav ne nasljeđuje u svojem djelovanju? A narav je dosljedna i nepromjenjiva. Kako je uvijek iz pšenice nikla pšenica, a nikad nije iz kukuruza, tako će, ako je i do sada iz majmuna poteći majmun a iz čovjeka čovjek. Ali onaj prvi čovjek ima svoj početak, ne u sebi nego u drugom, ne od sebe nižemu ni jednakom, već od sebe višem. Taj drugi zovemo BOG.

Kaže: materija je od vijeka, i moć života ima sama u sebi. I tako ja imam rastumačeno sve što me zanima i što me okružuje. Ja: neka bude i materija od vijeka, ali ona moć od kuda joj dolazi? Od same nje? Onda si je sama dala ono što je više negoli sama ona. Ili kad bi bila od vijeka tvarne bi propadala, ne bi bilo u njoj kretanja, ni promjena. A to sve možemo mi svi vidjeti svakim danom i čistim okom. Dok se to ne događa za duh. Duh osjetimo i isti ostaje. Dakle duh prednjači tvari.

GRANICE, KORONA I RASIZAM

Granice su među državama opet otvorene, pa će možda biti opet zatvorene, zatim ponovno otvorene... Kada su prvi puta tijekom pandemije otvorene granice i kada je ljudima omogućeno prijeći u druge države, mnogi su osjetili veliko olakšanje i zadovoljstvo. Mislim, naprimjer, na nekoga tko ima stare i bolesne roditelje u Bosni ili nekoj drugoj nama susjednoj državi, ne može ih posjetiti i nema nikoga drugoga tko bi se za njih brinuo. Mislim na one koji su radi posla otišli iz Hrvatske ili u nju došli i tjednima ili mjesecima ne mogu se vratiti kući. Moguće je zamisliti količinu pritiska ili čak frustracija tih ljudi koji su se gotovo, kao i svi mi ostali, bili naviknuli na tzv. „Europu bez granica“. Odjednom nam je svima postalo kristalno i bolno jasno kako je tzv. „Schengenski prostor“ izuzetno labilna konstrukcija, kao da se radi o nekakvom elitnom klubu izabranih i nedodirljivih država koje svima ostatima postavljaju uvjete ako žele postati članice. Zbog jednoga malog virusa taj se „opjevani Schengen“ srušio kao kula od karata. Schengenski ugovor postao je odjednom mrtvo slovo na papiru.

Granice i predrasude

Gotovo se činilo kako postoji bojan da se same države Schengenskoga prostora zaraze, a ne samo ljudi u njima. Ništa manje promptno zatvorene su granice i izvaneuropskih država, čak se govorilo o stvaranja svojevrsne „europske tvrđave“ koja bi bila nepremostiva prepreka ne samo za koronavirus nego i za izbjeglice na njezinim granicama. Dok se sve to događalo, diljem SAD-a i u drugim europskim i svjetskim državama bjesnio je prosvjed protiv rasizma povodom brutalna ubojstva jednoga crnca od policijskoga djelatnika. Sve to pokazuje kako ipak živimo u jednom svijetu uskogrudnih razmišljanja u kojima prevladava velika doza predrasuda. Postavlja se temeljno pitanje što uči-

niti kako bismo bili sposobni povući ispravne granice među ljudima, ne samo s ciljem zaštite od neke pandemije nego i kako bismo bolje mogli razlučiti što je pravo, a što krivo. Samo zatvaranje unutar vlastitih zidova gotovo nikada nema smisla. Mora iza toga zatvaranja stajati nekakva strategija koja može oplemeniti ljudi. Dosad je ta strategija bila uvjetovana samo strahom, nemoći, a možda i svojevrsnim egoizmom. Nekih drugih vrijednosti nije bilo na vidiku.

Dvoličnost stvaranja granica

Bez ikakvih granica nemoguće je živjeti, ali s njima nam sve ubrzo postaje pretjesno. Jer, granice su umjetno stvorene. One povezuju dok istovremeno dijele, i obratno. Ono „moje“ dobiva na značenju, poprima jasne obrise, ono „tuđe“ gubi na vrijednosti, „maglovito“ je jer nije naše. To nije uvijek vidljivo, ali je izišlo na vidjelo proteklih mjeseci jer su u pitanju zdravlje, život i, pogotovo, novac. Kako to, naprimjer, da je Donald Trump toliko inzistirao na stvaranju neprobojne granice u obliku zida između SAD-a i Meksika, a nije tako odlučan bio u suzbijanju pandemije u svojoj zemlji? Kako to da je Njemačka širom otvorila vrata izbjeglicama dok nije popunila potrebnu kvotu radne snage, a sada se i ona zatvara kao i tolike druge zemlje? Pitanje granice zaista može pokazati tipove ljudskih lica, njihovu narav, njihove prioritete, dvoličnosti i predrasude. Upravo je zato uvijek problematično definirati granice koje stvaraju podjele među državama, ljudima, rasama, „našima“ i „vašima“, onima „opasnima“ i zaraženima i onima koji su toga pošteđeni. Granice uvijek, ili barem jako često, truju odnose među ljudima.

Korona i rasizam

Okrutna smrt crnca u SAD-u prisilila je ondašnje mase ljudi da razmisle ne samo o institucionalnim granicama ili podjelama koje su ondje stvorene

ovisno o boji kože nego i o granicama i podjelama koje u sebi nosi svaki pojedinac. Tako je i zatvaranje granica tijekom pandemije prisililo mnoge ljudi da postave pitanja vlastite „ograničenosti“, svakojakih granica koje u ljudskim moždanim vijugama dijele ljudi na ovakve ili onakve, „naše“ i „vaše“, zaražene i nezaražene, crne ili bijele. Kada ljudi koji su preboljeli bolest koronavirusa govore o tome kako i sada, nakon što su ozdravili i proglašeni zdravima, osjećaju da ih drugi naširoko izbjegavaju kao da su ovi još uvijek bolesni od kuge, to nas mora natjerati na razmišljanje o našim moždanim granicama. Netko se, poput onoga crnog jadnika u SAD-u, našao na pogrešnom mjestu u pogrešnom trenutku i naišao na „pogrešnog“ čovjeka te doživio smrt. To s pravom proglašavamo rasizmom i masovno se protiv toga opredjeljujemo. Kada čovjeka koji je bio pozitivan na koronavirus i ozdravio, sustavno izbjegavamo kao da je okužen, što je to? Tako nam je lijepo sićušni virus pokazao i dokazao kako su sve granice, od onih međunarodnih do onih između nas i unutar svakoga od nas, samo prividne granice, stvorene prvenstveno s namjerom da dijele, a ne da spajaju. Naučio nas je da su podjele katkada nužne, ali one uvijek moraju biti podjele među jednakima, nikada diskriminacijske. Jedino tako svakojake granice mogu biti u službi većega dobra.

VIDJETI BOŽJU DOBROTU

Da bi čovjek bio istinski otvoren za potrebe drugih ljudi, mora znati prihvatići Božju dobrotu, a ona će ga suočiti s vlastitim manama. I tada, kad shvati koliko je malen pred Bogom, njegovo srce može suosjećati s čovjekom u potrebi.

To nam govori zaključna slika devetoga poglavlja Matejeva evanđelja, u nekoliko kratkih epizoda. U prvoj Isus ozdravlja nijemoga čovjeka, nakon čega promatramo reakciju dviju skupina: s jedne je strane mnoštvo, zadivljeno čudom Isusove dobrote, s druge su strane farizeji, koji čudo pripisuju – zloduhu.

Prijevodač potom navodi da Isus vidi kako je mnoštvo umorno, dezorientirano, poput ovaca bez pastira i nad njima se sažalijeva te potiče učenike na molitvu – „molite, dakle, Gospodara žetve da pošalje radnike u žetu“.

Ako bismo cijelu epizodu izrekli završnom alegorijom žetve – mogli bismo reći da su farizeji ušli u polje u kojem nisu znali raditi. Misleći da Bogu čine uslugu, u svom skućenom svijetu, nisu prepoznali Boga dok je kraj njih prolazio.

U toj perspektivi čini se da farizeji nisu imali istinsko zvanje. No, nitko sam od sebe ne kreće ususret Bogu, u svakom je barem klica Božjega poziva, i Njegove želje da s čovjekom sklopi prijateljstvo. Farizeji su, dakle, imali poziv, ali su učinili dvije pogreške. Najprije nisu prepoznali dobro koje Isus čini. Imati oči zatvorene za dobrotu – može samo čovjek koji ili dobrotu ne trpi ili je obmanut. Zašto netko ne bi htio vidjeti dobrotu? Možda zato što ta dobrota prokazuje njegove nedostatke? Ali Božja će dobrota uvijek prokazivati naše mane i nitko od nas nije toliko savršen da se ne bi osjećao grešnim pred Bogom.

Farizejima je bilo teško gledati Isusovu dobrotu jer zbog svoga tvrdog srca nisu htjeli priznati svoje mane. I zatvorili su oči sebi te pokušali zatvoriti oči drugima za dobro.

Druga je pogreška farizeja neosjetljivost za potrebe naroda. Dok se oni ljute na Isusa jer On čini dobro, promiče im da je narod, koji je njima povjeren, „izgubljen, shrvan, kao ovce bez pastira“. A oni su trebali ponosno voditi narod jer to im je bila prigoda da pokažu

svoje znanje, svoj poziv. I to im je promaklo. Istovremeno, Evanđelje vrlo precizno prikazuje kako kipte u sebi.

Ta usmjerenost na sebe otkriva ključ pogreške farizeja. Njihova je plemenita misija završila zbog njihova egoizma, koji je pojeo njihovu percepciju, veliki ego zaklonio je pogled na drugoga, bio to Bog ili čovjek.

Nekoliko redaka kasnije Matej će opisati poziv i poslanje Isusovih učenika. Oni su, za razliku od farizeja, vidjeli Isusovu dobrotu i od njega učili o milosrđu. Pa ipak, i među njima se našao onaj koji je svoj poziv iznevjerio.

Zato ovaj Matejev tekst nije tek bilješka o manama farizeja, nego opomena Isusovim učenicima, pozvanima, izabranima da sačuvaju svoj poziv, u neprestanoj molitvi i za vlastito zvanje. Ako se kloniš egoizma i priznaješ da si tek radnik u Gospodnjoj žetvi, znat ćeš prepoznati Božju dobrotu, a time i svoju grešnost, ali i potrebu bližnjega.

Umag proslavio Sv. Peregrina

Usubotu, 23. svibnja 2020., u Umagu je svečano proslavljen blagdan sv. Peregrina, zaštitnika župe i grada. Svečano misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan. Koncelebrirali su vlč. Tonči Jukopila, župnik Oprtlja, vlč. Benjamin Petrović, župnik Savudrije, umaški župnik i dekan Umaško-oprtaljskoga dekanata preč. Josip Grbac te župni vikar umaške župe vlč. Branimir Šapina. Misi su, uz poštivanje mjera Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, nazočili brojni vjernici. Župnik je na početku uputio pozdrav svima okupljenima, a posebno gradonačelniku Viliju Bassaneseu sa suradnicima.

Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuo kako se blagdan sv. Peregrina slavi već 1700 godina, kao što se prenosi život, tako se generacija prenosi i vjera, zato jer vjernici u liku mučenika prepoznavaju njihovu povezanost s Kristom. Spomenuo je svetog papu Ivana Pavla II. čiju smo stotu obljetnicu rođenja nedavno

proslavili, koji je često spominjao strahote koje su ljudi proživljavalu u logorima 20. stoljeća, unatoč svom tom zlu, bilo je mučenika koji su znali oprati i biti ljudi. Spomenuo je nadalje naše blaženike 20. stoljeća, bl. Miroslava Bulešića i bl. Francesca Bonifacia, koji su nama vremenski puno bliži. Podsjetio je na riječi koje je izrekao blagopokojni kardinal Kuharić o 50. obljetnici Bulešićeva mučeništva, govoreći o njemu i kardinalu Stepincu rekao je: „...ista vjera, isti duh...“

Govoreći o posebnim okolnostima pandemije u kojima se obilježava ovogodišnji blagdan tog župnog patrona, istaknuo je da je ovo prilika za povratak humanosti i brizi za bližnje u svijetu prepunom egoizma te mogućnost za razvijanje novoga pogleda zapadne civilizacije na starost, u kontekstu poštivanja života. Citirajući Isusove riječi iz dnevnoga Evandelja gdje se triput ponavlja „Ne bojte se!“, propovjednik se podsjetio nastupnoga govora tada mладog pape Ivana Pavla II.:

„Ne bojte se, otvorite vrata Kristu!“
Podsjetio je nadalje na važnost „pri-
znavanja sebe Božjim“, riječima, ali
nadasev djenama, kako bi „i on nas
priznao pred Ocem Nebeskim“.

Tijekom toga misnog slavlja umaška je župa krštenjem primila jednoga novog člana, krštena je malena Helena.

Nakon misnoga je slavlja župnik, vlč. dr. Josip Grbac, pozvao sve oku-
pljene da se zadrže na domjenku koji je župa pripravila na središnjem
gradskom trgu ispred crkve. Grad
je, uz poštivanje svih mjera HZZJZ,
na središnjem trgu ispred župne cr-
kve povodom blagdana zaštitnika
grada organizirao glazbenu večer s
nastupom više klapa.

(Tekst i foto: G. Krizman)

Još jedna kapelica u Istri čuva uspomenu na blaženoga Miroslava Bulešića

U Ladonji za travanj-svibanj 2020., na str. 14 i 15 marom N. Peteh predstavljene su lijepo kapelice blaženoga Miroslava Bulešića u Istri.

Ovom se nizu može pribrojiti i kapelica u Rimanićima u župi Pićan. Izgrađena je 2002. Začetnik je kapelice g. Ivan Starčić koji je rođen u tom mjestu, a već više od četrdesetak godina živi u Americi. Po njegovoj želji kapelica je posvećena Kraljici mučenika (Blaženoj Djevici Mariji) o 55. obljetnici mučeničke smrti sluge Božjega, a sada blaženika Miroslava Bulešića.

Svečanost blagoslova kapelice predvodio je 4. kolovoza 2002. mons. Marijan Bartolić, ondašnji generalni vikar naše biskupije. Nazočio je i mons. dr. Vjekoslav Milovan, postulator kauze bl. Miroslava, mons. Vladimir Stanišić, voditelj Apostolata molitve u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, i župnik Antun Kurelović. Nazočio je i velik broj župljana i poštovatelja blaženoga Miroslava.

Svake godine, dvaput, zadnjih nedjelja u svibnju i kolovozu održava se hodočašće toj kapelici posebnom brigom mještana Pedrovice i još nekih koji uređuju okoliš i dočekuju hodočasnike slasticama i pićem.

U svako je hodočašće uključen i program o blaženom Miroslavu Bulešiću. Ove je godine to bilo zalaganje biskupa dr. Dragutina Nežića za postupak njegove beatifikacije. Evo, to tako traje već punih osamnaest godina.

Na toj hodočašničkoj „stazi za dušu i tijelo“ od Pedrovice do Rimanića, dugoj oko jedan kilometar, izgrađen je Križni put od velikih neobrađenih kamenih gromada, čemu

je veliku potporu dala i pićanska općina.

Kapelcu je izgradio obrt Mozaik iz Oriča u ul. Dorijana Brenka. Sudjelovali su i Ivan Fornažar iz sela Rebani, Jordan Fornažar iz Pedrovice i drugi.

Ova hodočašnička staza prema kapelici otvorena je svima i u svaku dobu za dušu i tijelo.

A. Kurelović, foto: Josip Šišović

„Sveti Servul nam je uzor snage vjere“

Unedjelju, 24. svibnja 2020., na VII. Vazmenu nedjelju, Grad Buje i tamošnja župa proslavili su svoga nebeskog zaštitnika, sv. Servula. Misno slavlje predvodio je vlč. Rikard Lekaj, župnik pulske katedralne župe, uz koncelebraciju vlč. Mladena Juvenala Milohanića, dugogodišnjega župnika Buja, sadašnjega župnog upravitelja vlč. Marcina Madeja te župnog vikara Maura Boccadora. Misa je, kao što je to ondje uobičajeno, bila dvojezična, te su se izmjenjivali dijelovi na hrvatskom i talijanskom jeziku.

Nakon uvodne pjesme nebeskom zaštitniku, koju je zbor izveo uz orguljsku pratnju na glasovitim orguljama venecijanskog graditelja Gaetana Callida iz 1791. godine, vlč. Madej uputio je pozdrav svima okupljenima, posebno pozdravivši predstavnike gradskih vlasti, misi su nazočili gradonačelnik Buja Fabrizio Vižinitin i predsjednik gradskog vijeća Rino Duniš sa suradnicima.

Predvoditelj je u prigodnoj homiliji spomenuo kako nas ova VII. Vazmena nedjelja priprema na blagdan Pedesetnice, u tom svjetlu pozvani smo osvijestiti si da smo po krštenju svi postali dio velike

obitelji Crkve te je, citiravši riječi iz dnevnog čitanja iz Djela apostolskih „svi oni bijahu jednodušno postoјani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom“, naglasio važnost zajedništva i jednodušnosti u molitvi. Zorni su primjer snage takve molitve nam velika hodočasnička središta gdje se čuda događaju zato jer narod moli jednodušno. Govoreći o sv. Servulu, podsjetio je da je on u mladosti više od godinu dana proveo u molitvi u samoći, ta mu je molitva dala snagu i jaku vjeru kojom je kasnije išao naviještati i mnogi po njegovo riječi povjerovali. Njegova mu je snažna vjera dala snagu i za hrabro podnošenje mučeništva za Krista. Iako su prošla stoljeća, vrijeme mučenika nije gotovo, svjedoče tome naši blaženici, Francesco Bonifacio, Miroslav Bulešić, kardinal Stepinac i drugi. Svi su oni dokaz da riječi Isusa Krista i dalje nadahnjuju. Neka sv. Servul bude i nama danas svjetlo da budemo, kako reče sv. Augustin, „drugi Krist“, na što smo svi pozvani po krštenju, zaključio je propovjednik.

Vlč. Madej na kraju je zahvalio svima na pomoći u organizaciji te svečane proslave, a misa je završena

svečanim blagoslovom s relikvijama sv. Servula.

Tijekom završne pjesme brojni su se vjernici došli pomoliti ispred kipa sv. Servula.

Misa proslave sv. Servula uobičajeno svake godine započinje prekrasnom procesijom od crkve Majke Božje od Milosrđa do crkve sv. Servula. Vjernici za procesiju odjenu pitoreskne povijesne odore bratovština koje su ondje nekada djelovale te se nose kipovi sv. Servula i drugih svetaca, a misa uobičajeno završava oferom, čašćenjem relikvija svetoga zaštitnika grada i župe, no ove godine to, zbog izvanrednih okolnosti uslijed pandemije, nije održano.

Tko je bio sv. Servul?

Sveti Servul (Trst, oko 270. – Trst, 28. V. 284.), osim što je zaštitnik Buja, suzaštitnik je grada Trsta, zajedno sa sv. Justom. Rođen je u kršćanskoj obitelji. Još kao mladić napustio je grad da bi se povukao u pećinu na Krasu iznad Trsta. Tamo je u samoći i molitvi proveo godinu i devet mjeseci. Vratio se u Trst gdje je počeo činiti čudesa: izlijecio je opsjednutoga, ozdravio mladića od jakih vrućica te arhitekta koji se bio ozlijedio padom sa skele. Istovremeno, obraćao je mnoge žitelje na kršćanstvo, što nije odgovaralo gradskom upravitelju Giuniliju koji ga je dao uhiti. Osuđen je i mučen. S obzirom da ga mučenja nisu slobodila, naposljetu je izveden izvan gradskih zidina i ubijen mačem. Iste se noći majka Klemencija pobrinula za dostojanstven ukop. Njegove se relikvije čuvaju u katedrali sv. Justa u Trstu.

(foto i tekst: G. Krizman)

Izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ u Puli

Izložba sakralne umjetnosti „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ otvorena je, uz prigodni program, u Kapitularnoj dvorani Franjevačkog samostana sv. Franje Asiškog u Puli, u petak, 12. lipnja 2020. godine. Nakon prošlogodišnje retrospektive prvoga desetljeća, u ovom, dvanaestom ciklusu svoju su likovnu zamisao hrvatskih svetaca i blaženika, ali i ponekih drugih, bliskih hrvatskome narodu, izrazili akademski umjetnici Ivan Ivica Mareković i Kristina Mareković, otac i kćer, iz Siska. Riječ je o projektu godišnjih ciklusa izložbi na temu svetaca i blaženika koji je nastao kao plod suradnje Udruge „Dr. Stjepan Kranjić i Galerija Laudato. Od prošle godine organizator izložbe je Nacionalno svetište svetog Josipa u Karlovcu.

O Izložbi su govorili: gvardijan samostana o. Đuro Hontić, rektor nacionalnog svetišta sv. Josipa u Karlovcu, mons. Antun Sente, povjesničar umjetnosti i likovni kritičar prof. Stanko Špoljarić te autori, Ivan Ivica Mareković i Kristina Mareković.

Glazbeni obol događaju dala je Grupa Oton, koja je nastala i dje-

luje u tom samostanu. Ta skupina mladih uobičajeno animira liturgijska slavlja u toj samostanskoj crkvi, upravo nadomak oltara bl. Otona iz Pule, gdje se čuvaju njegovi zemni ostaci. Prva pjesma koju su izveli bila je posvećena upravo bl. Otonu, a to je ujedno bila i svojevrsna neslužbena praizvedba te pjesme. U drugom glazbenom intermezzu izveli su pjesmu „Svetome Leopoldu“, za koju je, za Uskrs fest 2005., na stihove Daniela Načinovića glazbu skladao Bruno Krajcar.

Okupljenima se prvi obratio gvardijan, o. Đuro Hontić. On je podsjetio da je, prema predaji, taj samostan osnovao sv. Antun Padovanski 1227. godine, na mjestu gdje iz prethodnih vremena već nalazimo ranokršćansku krstionicu. Progovorio je kratko o bl. Otonu, franjevcu iz 13. stoljeća koji je živio i djelovao u tome samostanu. Govoreći o izložbi iznio je najznačajnije odlike nekolicine svetaca i blaženika te njihovu povezanost s tim samostanom. Podsjetio je da je u tome samostanu bl. Miroslav Bulešić imao duhovne vježbe prije svoga đakonskoga ređenja. Poželio je da nam svetački likovi prikazani tom izložbom budu poticaj da, po uzoru na njih, nastojimo slijediti Isusa Krista, te da i mi u svome životu nastojim ostavljati taj trag ljubavi Božje.

Mons. Antun Sente se je na početku svoga obraćanja prisjetio otvaranja prošlogodišnje retrospektive izložbe. Istaknuo je da su ovu izložbu do sada otvorila četiri biskupa, dva gradonačelnika, jedan rektor sveučilišta, provincijal, dva gvardijana, a na otvaranjima je nažočilo oko tisuću osoba. Istaknuo je da je potrebno prezentirati hrvatske

svece i blaženike o kojima možda premalo znamo. Podsjetio je ukratko da je povijest te izložbe, kojoj je ovo jedanaesta godina održavanja, započela u Križevcima, djelovanjem Udruge „Dr. Stjepan Kranjčić“, čiji su članovi, promovirajući lik svojega župnika, shvatili da mogu učiniti i mnogo više, pa je rođena ideja da prezentiraju hrvatske svece i blaženike. Od tada kroz godine različiti umjetnici slikaju svece i blaženike te izložba svake godine obide mnoga mjesta diljem Hrvatske. Sveci nas svojim primjerom provociraju na sveti život, istaknuo je mons. Sente, potiču da i mi budemo sveti, a oni su nam svojom svetošću, pokazali da je to moguće. Nadalje, važno je također da ova izložba širi svijest o činjenici da i mi u hrvatskome narodu imamo vrijedne velikane duha, koji su ovdje prezentirani, naglasio je organizator.

Povjesničar umjetnosti i likovni kritičar prof. Stanko Špoljarić je započeo svoje izlaganja istaknuvši da je ta izložba pristupačna, jednostavna, čitka i umjetnički zrela. Portret je ona likovna disciplina koja traži od umjetnika višeslojnost izraza da uhvati portretnost, karakter, psihologiju i duhovnost osobe, a u ovoj je izložbi riječ o osobama kod kojih je duhovnost bila na prvome mjestu. Riječ je o izrazito doživljenoj izvedbi umjetnika koji su slikajući portrete svetaca nadišli samu portretnost, osjetivši svojim senzibilitetom tu duhovnost. Riječ je o osobama koje su moralne vertikale u hrvatskome narodu, a ova nam ih je izložba kroz ovih dvanaest godina približila. Mnogi su na ovaj način upoznali te duhovne velikane koji svojim primjerom daju smjer kojim treba ići. Ovom izložbom

sveci idu na svojevrsno hodočašće, oni dolaze nama i tako nas potiču da razmišljamo o Istinama vjere koje nam pomažu na našim životnim putevima. Svaki od njih ima neku svoju specifičnost putem koje, upoznajući ih, možemo prepoznati onu veličajnost duhovnoga. Ovdje udivljenje stvara prvenstveno lje-pota sadržaja, osobnost, karaktera tih velikana duhovnosti. Autori su doista osjetili, prepoznali i unijeli ono što je zapravo najvažnije u portretu, ono nemjerljivo zračenje kojim osoba postaje prepoznatljiva. Kritičar je nadalje istaknuo da je Ivica Mareković sjajni pejzažista koji voli ekspresivnost prirode, koji slika bit prirode, jednako je tako pristupio i svecima. Po prvi put u povijesti ove izložbe autor je smjestio likove u njihov originalni ambijent, poput Ozane Kotorske i bl. Otona iz Pule. Ivan gradi sliku slobodnije, slikarskim nemiriom, dok Kristina Mareković, njegova kći teži koncentraciji, određenosti i finoj opisnosti. Umjetnicima je uspjelo uhvatiti taj trag tog bljeska koji je odlika duhovnosti svetaca. U svojoj su likovnoj interpretaciji uspjeli prenijeti puninu koju svetac nosi, kao čovjek koji korača prema nebu i zato ostavlja trag. Ovo je izložba koja ima veliku budućnost, upravo zbog važnosti sadržaja i poruke koju pronosi, istaknuo je kritičar.

Ivan Ivica Mareković je, govorči o izložbi istaknuo i povjesnu dimenziju svetaca i Crkve općenito, napomenuvši da je proučavajući odnos i povijest Katoličke crkve i hrvatskoga naroda postao svjestan da bez Crkve hrvatstvo ne bi opstalo na ovim prostorima. Progovorio je o bitnoj povjesnoj ulozi bl. Miroslav Bulešića, kojeg je i naslikao, ali

i mons. Bože Milanovića i Francesca Bonifacija. Podsjetio je i da je zahvaljujući vezi Katoličke crkve i hrvatskoga naroda Hrvatska priznata 1991., zahvaljujući doprinisu tadašnjeg pape, sv. Ivana Pavla II. koji je za života, svakoga trenutka pokazivao da je svet.

Kristina Mareković je istaknula da je ovo za nju bilo novo iskustvo u odnosu na ono čime se inače bavi. Uobičajeno realizira radove vezane uz glazbu, više ili manje figurativne. Sagledavajući svoje radove s određenim odmakom, možda bih ponešto promijenila, no temeljna poruka ostala bi ista, rekla je umjetnica.

Ivan Ivica Mareković je u izložbi sudjelovao s 16 slika, a na portretima su prikazani: bl. Serafin Kodić Glasnović, bl. Anton Muzić, bl. Julijan iz Bala, sv. Ivan Trogirski, bl. Gracija iz Mula, bl. Jakov Zadranin, bl. Ozana Kotorska, bl. Katarina Kosača Kotromanić, bl. Augustin Kažotić (2 slike), bl. Mirolav Bulešić, bl. Karlo I. Austrijski, sv. Marko Križevčanin, bl. Oton iz Pule te sv. Josip, zaštitnik Hrvata (2 slike).

Kristina Mareković realizirala je 8 radova a na slikama su: bl. Marija od Propetog Isusa Petković, bl. Ivan Merz, Sluga Božji Ivan Bonifacije Pavletić, bl. Alojzije Stepinac, bl. Drinske Mučenice, sv. Leopold Bogdan Mandić i sv. Nikola Tavelić.

Ova je izložba do sada predstavljena u Križevcima, Karlovcu, Svetom Križu Začretje, Sisku, Čapljini, Šibeniku, Dubrovniku, zatim u Zagrebu na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, u župi bl. Augustina Kažotića i u župi sv. Leopolda Mandića, u Splitu i sada je ovdje u Puli gdje će ostati do kraja mjeseca kolovoza.

(G. Krizman)

U Rovinju izabrana nova uprava Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda

Uponedjeljak 15. lipnja 2020., okupljanjem braće u samostanu sv. Franje u Rovinju te zazivom Duha Svetoga započeo je 41. provincijski kapitul.

Bilo je sabrano četrdesetak braće koja su na kapitulu razmišljali, razgovarali i donosili odluke za budućnost njihove provincijske zajednice.

U franjevačkoj tradiciji kapituli su, osim bratskoga druženja i zajedništva, uvijek bili milosni trenuci ne samo za sagledavanje trenutnog stanja, nego i prigoda za riječ o popravku i porastu franjevačkog bratstva, a uz to i trajna obveza za nove odluke, izazove i pothvate.

Opisujući zadaću provincijskog kapitula, Generalne konstitucije jasno kažu da je njegova zadaća:

- ispitati sadašnje stanje života i djelatnosti braće u provinciji;
- tražiti i predlagati prikladna sredstva za provincijski porast i popravak;
- raspravljati o novim pothvatima i poslovima veće važnosti i zajedničkim dogовором donositi odluke i vršiti izbore;

- donositi partikularne provincijske statute.

Pod predsjedanjem generalnog vizitatora fra Domagoja Runje, člana Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita, u utorak 16. lipnja 2020. izabrana je nova Uprava Provincije.

Nakon brojanja glasačkih listića koji su pristigli od braće iz cijele provincije, te nakon glasanja braće prisutne na Kapitulu, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda je dobila novu upravu koja će služiti u tome sastavu sljedeće tri godine (*osim provincijalnog ministra koji se bira na šest godina*).

Po odluci braće koja su izrazila svoju volju odlučeno je da će sljedeća braća biti u upravi provincije:

Provincijalni ministar: fra Milan Krišto

Vikar provincije (zamjenik): fra Dragutin Bedeničić

Definitori:

- fra Smiljan Berišić
- fra Robert Perišić
- fra Krinoslav Kocijan
- fra Ratko Radišić
- fra Marko Pustišek

fra Danijel Patafta

Izabranoj braći čestitamo na dobitnom povjerenju, te molimo za njih da vjerno i odano služe svoj braći, Crkvi i narodu kojeg im je Gospodin povjerio.

Molimo Duha Svetoga, koji im je darovao ove odgovorne i časne službe, da ih prati na svakom njihovom koraku kako bi uspjeli čitati znakove vremena, osluškivati što Gospodin govori i prednjačiti u revnosti i svesti kao primjer svima oko sebe.

Kapitul je završio u petak, 19. lipnja 2020.

(www.biskupija-porecko-pulska.hr)

Proslava blagdana sv. Antuna u Puli

Blagdan sv. Antuna Padovanskog u istoimenoj župi i samostanu u Puli proslavljen je, kao i svake godine, nizom misnih slavlja i trodnevnom duhovnom pripravom, koju su održali o. Gabrijel Škibola, župnik i o. Leopold Mičić, gvardijan, a u prethodnim mjesecima održana je i pobožnost 13 utoraka sv. Antunu.

Na sam blagdan, u subotu, 13. lipnja 2020., održano je sveukupno 6 misnih slavlja: u 7, 8, 9, 10.30, 17 i 19 sati. Misno slavlje u 10.30 predvodio je župnik puliske katedralne župe vlač. Rikard Lekaj. Svetu misu s blagoslovom djece i cvjeća predvodio je o. Nikola Rožanković, župni vikar pulске župe sv. Ivana Krstitelja, a svečano večernje misno slavlje porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan.

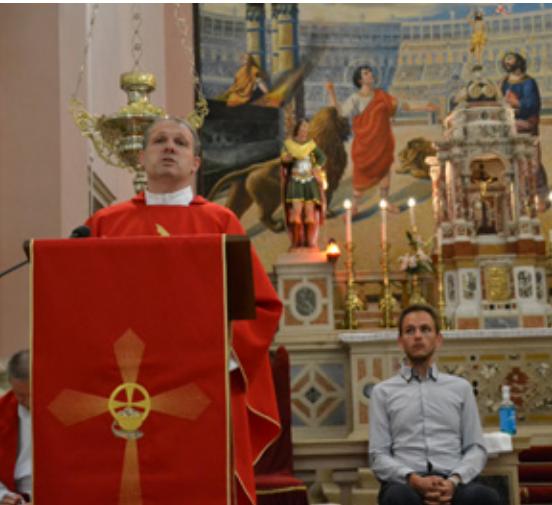
Biskup je u prigodnoj homiliji uvodno istaknuo da su sveci ostvarenje Evanđelja, i poput Evanđelja govore ljudima svakoga vremena. Podsetio je na nastojanja sv. Antuna u borbi protiv krivovjerja. Upravo poput

reakcije vjernog puka kada je preminuo sv. papa Ivan Pavao II. i tada su vjernici bili uvjereni u njegovu svest, kanonizirao ga je papa Grgur IX. samo godinu dana kasnije. Bog mu je dao veliki dar rječitosti, ali i osjećaj za sve ljudi, bez obzira na stalež, a napose su ga bliskim osjećali siromašni i potrebiti. Kao i tada, i danas je svijet duhovno bolestan, a sv. Antun je to znao prepoznati. Bio je svjestan da je poslanje Crkve naviještati, i da je to pozvana činiti svima, uvijek i svugdje. I mi kao članovi Crkve pozvani smo činiti isto, iako možda ne svi kao propovjednici, svi možemo i moramo propovijedati svojim životom, rekao je između ostalog mons. Milovan, te je zaključio zazivom neka nam sv. Antun bude zagovornik u svim našim životnim potrebama.

Misu je glazbeno uzveličao župni zbor pod ravnjem Vilme Gracije Žmak.

(G. Krizman)

Sv. Vid u Grožnjanu

GROŽNJAN – U ponedjeljak, 15. lipnja 2020. g., u Grožnjanu je svečano proslavljen blagdan sv. Vida, Modesta i Krešencije, zaštitnika župe i općine.

Svečano misno slavlje predvodio je župni vikar umaške župe vlč. Branimir Šapina, u koncelebraciji s mjesnim župnikom.

Misi su, uz poštivanje mjera Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, nazočili brojni vjernici.

Vlč. Šapina je u prigodnoj homiliji istaknuo kako se blagdan sv. Vida slavi već jako dugo. Kult sv. Vida počeo se širiti oko 600. godine kada je o njegovu životu i mučeništvu bila sastavljena prva legenda i kada je njemu u čast bila sagrađena prva crkva u Rimu. Tada je u rimskoj pokrajini Lukaniji napisano djelo *Passio S. Viti* (Mučeništvo sv. Vida).

Prema tome spisu Vid se kao sin bogate, ali još poganske obitelji rodio u današnjoj *Mazara del Vallo*, na jugozapadnoj obali otoka Sicilije. Kad mu je bilo tek sedam godina, morao je zbog svoje vjere i pripadnosti Kristu, zajedno sa svojim odgojiteljem Modestom i hraniteljicom Krešencijom, pobjeći u daleku Lukaniju jer ga je njegov otac, po imenu Hylas, htio prisiliti na otpad od vjere.

Njegov je bijeg pao baš u doba velikoga Dioklecijanova progona stva pa je Vid i u tuđini za svoju vjeru morao trpjeti. Uhićen kao kršćanin, sa svojim je skrbnicima odveden u Rim. Tu je Vid učinio nekoliko čudesa, među njima i čudesno ozdravljenje careva sina, koji bijaše opsjednut.

Unatoč tomu, bio je sa svojim pratiocima osuđen na smrt. Nakon uobičajenih mučenja bačen je u kotač vrela ulja. No, iz njega bì spašen od anđela koji ga otprati u Lukaniju, gdje mladić umre.

Njegovo je štovanje u Crkvi veoma staro, a raširilo se po cijeloj Europi. Već svršetkom V. stoljeća posvećeno mu je nekoliko samostana na Sardiniji i Siciliji, a spominje ih u svojim spisima papa Grgur Veliki. Godine 836. Vidove je relikvije opat Hilduin dao slavnome samostanu Korvey na rijeci Weseru. Taj samostan kasnije postade središtem štovanja sv. Vida. Sv. Vjenceslav, češki vojvoda, dobio je u Korveyu ruku sv. Vida i prenio je u Prag, sagradivši njemu u čast crkvu. Na temeljima te crkve podiće će se kasnije divna gotska katedrala, možda jedna od najljepših crkava katoličkoga svijeta.

Ikonografija ga prikazuje kao mladića s palmom, u kotlu, katkad s gavranom i lavom. Mladenački

lik sv. Vida u kotlu najučestaliji je njegov ikonografski motiv. Kod nas je najpoznatija katedrala svetoga Vida u Rijeci čiji je zaštitnik.

Sveti Vid pokazao je junaštvo već u ranoj dobi pa je tolikim pokoljenjima svijetlio kao divan primjer vjernosti. Taj je primjer u puku budio prema njemu veliku ljubav i pouzdanje pa su mu se onda kao svom velikom prijatelju počeli utjecati u svim svojim nevoljama. I tako se onda posvuda razvilo ono veliko štovanje prema njemu. On je uvršten i u slavnu skupinu takozvanih 14 zaštitnika u velikoj nevolji.

Spomenuvši posebne okolnosti pandemije, istaknuo je da ovo je šansa za povratak humanosti i brizi za bližnje u svijetu prepunom egoizma. Naglasio je: „Ne bojte se, otvorite vrata Kristu!“, riječi su to mladoga pape Ivana Pavla II.

Na kraju misnoga slavlja mjesni je župnik uputio pozdrav svima okupljenima, a posebno načelniku Claudiu Stocovzu sa suradnicima.

Nakon misnoga slavlja okupljeni su se zadržali na trgu ispred crkve, uz kolače i osvježavajuće piće.

Nakon toga uslijedila je svečana sjednica Općinskoga vijeća, uz dodjelu općinskih priznanja i drugi program u organizaciji Općine.

(Valerija DM)

U Ježenju blagoslovjen Društveni dom "Dr. Juraj Dobrila"

Nakon odgode zbog epidemijskih razloga, i ove su godine održani tradicionalni „Dani biskupa Jurja Dobrile“ u njegovom rodnom mjestu Ježenj, u subotu, 20. lipnja 2020. godine. Susret je započeo okupljanjem ispred ulaza u dvorište biskupove rodne kuće u 16 sati polaganjem svjeća i cvijeća ispred kamenog reljefa te prigodnom molitvom koju je predvodio župnik preč. Željko Zec.

Na stepeništu lijepo uređene starinske kuće u kojoj je 16. travnja 1812. rođen taj veliki sin ovih prostora. Radni dio susreta započeo je predavanjem povjesničara Josipa Šiklića o temi „150 godina izlaženja lista Naša sloga“, prvog hrvatskog lista za Hrvate u Istri i na Kvarneru. List je po prvi put izšao 1. lipnja 1870., u malom formatu, na 4 stranice. Pokretanje Naše slike, kao i prvog kalendarja Istran (1869.), snažno je idejno i financijski podupirao biskup Dobrila. Na pokretanje lista Dobrila se vjerojatno odlučio u Rimu, u kojem je krajem 1869. pri-sustvovao na Prvom vatikanskom saboru gdje se je družio s biskupom Josipom Jurjom Strossmayerom. Na početku izlaženja Naše slike odgovorni urednik bio je svećenik Krčke biskupije Antun Karabaić, no

stvarno ga je uređivao Mate Baštan. Preporodni list Naša sloga osmišljen je kao poučni gospodarski i politički list. Tiskan je i izdavan pod motom „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Od 1889. do 1915. list je izdavan u Puli. U početku je bio dvotjednik, kasnije se je ustalilo tjedno izlaženje. List je pokrenut u Trstu jer je Trst u 19. stoljeću imao dominantan utjecaj u kulturnom životu Istre gdje se okupljao veći broj hrvatskih i slovenskih intelektualaca. U Trstu je djelovalo Slavijansko društvo kojem je Dobrila pristupio 1848. godine, a koje je 1849. pokrenulo mjesecačnik Slavijanski rodoljub, dijelom namijenjen i Istri člancima na slovenskom, i hrvatskom iliškom jeziku. Dobrila je u Trstu objavio svoj molitvenik „Otče budi volja tvoja“, koji je vrlo brzo postao najomiljenija knjiga istarskih Hrvata, iz koje su mnogi naučili prepoznavati slova i čitati, rekao je prof. Šiklić. Za razliku od preporodnih listova Banske Hrvatske i Dalmacije koji su se na početku narodnog preporoda obraćali inteligenciji kao jezgri domoljuba pozvanoj da budi sve slojeve naroda, Naša slica obraćala se izravno istarskom hrvatskom seljačkom puku. Naša slica je bila u svome pisanju vrlo blaga i kom-

promisna, nije izlazila s borbenim programom već je posvećivala veću pažnju političkom odgoju hrvatskih seljaka, poticala u njima ljudsku i nacionalnu samosvijest i vrlo oprezno ukazivala na pripadnost Istre Hrvatskoj, gdje je podržavala Narodnu stranku. Naša slica posvećivala je veliku pažnju općinskim izborima i borbi da općine dođu u hrvatske ruke, zatim pokrajinskim i parlamentarnim izborima, zalažući se da se biraju naši i pošteni ljudi. Od 1874. u listu se počinju osjećati ideje mladih pravaša. Od 1877. list počinje izlaziti u većem formatu. Naša slica je bila ne samo pratičac izvjestitelj o političkom i gospodarskom životu Hrvata u Istri nego je često bila osnovni činilac hrvatske politike u Istri. Taj je list sustavno poticao hrvatsku državotvornu i političku misao i učvršćivao hrvatski identitet Istre, rezimirao je Šiklić. Na kraju je pročitao ulomak iz spomen knjige biskupa Dobrile u kojem je citirana njegova misao da želi počivati na groblju Majke Božje podno Berma. Ako se ovi dana, nakon deset stoljeća u Istru vraćaju relikvije sv. Romualda, valjda se nakon 130 i više godina mogu vratiti u Istru posmrtni ostaci znamenitog, zaslužnog i slavnog sina istarskih

Hrvata biskupa Jurja Dobrile, zaključio je predavač.

Usljedilo je izlaganje vlc. mr. Mladena Juvenala Milohanića o biskupu Dobrili koji je lijepo i koncizno, kroz sedam točaka sažeo velike zasluge tog duhovnog i političkog velikana koji je neprocjenjivo mnogo učinio za istarskog čovjeka. Predavač je spomenuo da je o njemu do sada izdano 6 knjiga i više stotina članaka, a sačuvano je oko 6000 njegovih rukopisa. Njegovo ime nosi najviša obrazovna ustanova u Istri – Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Izdao je brojne publikacije upućene puku, a najvažniji je svakako molitvenik „Otče budi volja tvoja“. Osnivao je zaklade za podupiranje talentiranih siromašnih studenata, a kao saborski zastupnik sudjelovao je u radu raznih odbora preko 20 godina. Dr. Juraj Dobrila bio je svećenik, profesor, župnik, kanonik, biskup, ravnatelj, saborski zastupnik, parlamentarac i zastupnik u Poreču i Beču, pisac, izdavač, rodoljub, osnivač đačkih zaklada, graditelj crkava i župnih stanova, miroljubivi pobožnik, zaštitnik siromašnih i neukih i branitelj potlačenih i obespravljenih. Bio je vrsni intelektualac, visoko talentirana osoba koja je upornošću i radinošću ustajala u životu na raznim dužnostima i službama, davao je sve od sebe - ljubeći nadasve Boga i čovjeka u prijestolom puku Hrvata, Talijana, Slovenca ili Austrijanca. Svojim jedinstvenim svestranim djelovanjem usmjerenim uvijek žarko jednome cilju – na

slavu Božju i dobrobit puka, biskup Juraj Dobrila trebao bi i danas biti uzor političkim, vjerskim i kulturnim djelatnicima jer je svoj osjećaj za pravo i pravdu svima, ne samo naglašavao nego i provodio u duhu humanosti i Evanđelja.

Mirjana Ferenčić iznijelj je zatim kronologiju procesa otkupa imanja vezanog uz biskupovu rodnu kuću, koji je započet 2013. godine u cilju objedinjavanja njemu posvećenog muzejskog prostora. Nakon stupanja u kontakt s nasljednicima iz Pule, Opatije i Njemačke otkupljen je i primljen na dar dio suvlasničkih udjela u privatnom vlasništvu, a za dio u vlasništvu Grada Pazina izvršena je zamjena zemljišta u vlasništvu župe pored župne crkve sv. Lucije za potrebe izgradnje groblja kojeg župa nije imala. Proces je uspješno završen te je Župa sv. Lucije Pazinske postala cijeloviti vlasnik i posjednik imanja rodne kuće biskupa Dobrile. Prije završetka prvoga dijela programa ispred biskupove rodne kuće podijeljene su zahvalnice osobama zasluznima za razrješavanje procesa otkupa suvlasničkih dijelova. Zahvalnica je uručena i Alekseju Červaru iz Opatije koji je svoj suvlasnički udio poklonio župi.

Usljedilo je otvorenje novoizgrađenog Društvenog doma „Dr. Juraj Dobrila“, uz svečani blagoslov biskupa u miru mons. Ivana Milovanu. O kronologiji događaja uz izgradnju društvenog doma govorila je Mirjana Ferenčić. Stari omanji društveni dom izgorio je u listopadu 2013. godine. Izgradnja novog, na

lokaciji udaljenoj nekoliko stotina metara, započela je u rujnu 2017. a dovršena je dan prije inauguracije, 19. lipnja 2020. godine. Vrijednost objekta procijenjena je na oko sedamsto tisuća kuna, u čemu je grad sudjelovao sa sto tisuća a ostalo su donirali mještani Ježenja, materijalom, radom i novčanim donacijama. Pomoć je pristigla i od izvođača radova iz susjednih mjesta, pa su tom prigodom posebno zasluznim podijeljene zahvalnice.

Tom se je prigodom okupljenima obratio pazinski gradonačelnik Renato Krulčić koji je istaknuo da taj objekt predstavlja zajedništvo, našu slogu.

Mons. Milovan je, prije blagoslova podsjetio da izgradnja ovoga doma utjelovljuje i potvrđuje geslo tiskovine Naša sloga o kojoj je bilo riječi u prvome dijelu programa, da „slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Zaželio je mještanima da im ovo okupljalište bude mjesto gdje će se ljudi izgrađivati u čovječnosti, po uzoru na biskupu čije ime dom nosi.

Čast simboličnog otkrivanja naslovne ploče doma povjerena je najstarijoj mještanki Ježenja, devešetogodišnjoj Josipi Ukušić koja je to učinila zajedno sa svojim pranukom Karlom.

Misa zahvalnica u čast biskupu Jurju Dobrili održana je u župnoj crkvi u Svetoj Luciji, u nedjelju, 21. lipnja 2020. godine.

(G. Krizman)

Proslava Srca Isusova na Marcilnici – „Jedina je prava ljubav Krist Raspeti“

U petak, 19. lipnja proslavljen je blagdan Presvetoga Srca Isusova u istoimenoj župi na Marcilnici. Sv. misa započela je procesijom iz crkve prema oltaru koji je za tu prigodu postavljen na podiju u obližnjem dvorištu. Stotinjak se vjernika okupilo kako bi sudjelovanjem na sv. misi iskazali hvalu i slavu Presvetom Srcu Isusovu koje se predalo za svakoga čovjeka.

Svečanu svetu misu, u koncelebraciji petorice svećenika, predvodio je vlč. Vladimir Brizić. Svojim su nas dolskom obogatile tri časne sestre Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog i četiri članice Udruge sv. Vinka Paulskog iz Rijeke. Nakon uvodnih riječi domaćeg župnika vlč. Blaža Bošnjakovića, svoje je svjedočanstvo iznijela s. Veronika Popić, voditeljica Centra za beskućnike u Rijeci i predsjednica Udruge Depaul Hrvatska. Upoznala nas je s Družbom i karizmama Družbe.

Rekla je: „Dnevni centar za beskućnike zove se Kuća utočišta u Rijeci koja je dio naše glavne kuće samostana Majke Dobroga Savjeta. Ono što je za mene bitno jest jedna sestra, Žarka Ivasić, mučenica koja je umrla davne 1946. god., i to mučeničkom smrću. Ona je

zaslužna za puno toga u mom životu, ali temeljem jedne dobre i svete dužnosti koju mi je moja Družba povjerila, napisala sam knjigu o njoj, njen životopis. Više sam upoznala što se to događalo za vrijeme II. svjetskog rata i porača u cijeloj Hrvatskoj, a posebno prema službenicima Crkve, osobito prema mojim sestrama koje su bile progone, zatvarane, koje su bile mučene, koje su bile ubijane zbog toga što su katolkinje, kršćanke, redovnice, zbog toga što su služile onima najpotrebnijima.“

Predvodnik misnoga slavlja u homiliji je naglasio značaj ljubavi za nas: „Bog je trebao objaviti koja je prava ljubav, ljubav koja nema limita. Jedina je prava ljubav Krist Raspeti, nema druge ljubavi. Ljubav koja poznaje patnju, odbacivanje, koja poznaje nevjero, zatajenje apostola, ljubav koja poznaje nezahvalnost, prijezir, nasilje... to je jedina prava ljubav. To se srce nije preokrenulo u osvetničko srce. Jedino od te ljubavi možemo ti i ja živjeti.“

Papa Pio XII. kaže da je ovo blagdan iz kojeg ćemo svi crpsti izvore žive vode. Ova svetkovina smjera na našu nutrinu jer živimo u vremenu izvanjskosti. Središte čovjeka i spoznaje nije

um, već srce. U ovoj Euharistiji i u ovoj Riječi Božjoj koju smo čuli, možemo dotaknuti tu istinsku ljubav. Ta ljubav dolazi meni ususret, dolazi mome srcu koje je možda kameno, možda je potpuno bezosjećajno, možda je oguglalo u obitelji. Tko nije spreman supatiti, znači da ne voli. Zbog toga je Kristova ljubav bila obilježena križem, trnovom krunom, obilježena patnjom jer je volio, jer je ljubio. Neka se ova ljubav nastani u svima nama da možemo naše srce predati Njemu da ga oblikuje po svojoj raspetoj ljubavi.“

Nakon svete mise nastavilo se radošno druženje u razgovoru, uz hranu i piće koje je za tu prigodu bilo pripravljeno. (LB)

Klarinetom i orguljama oduševili župnu zajednicu u Gračiću

U okviru programa Glazba kroz Europu u župnoj crkvi sv. Vida, Modesta i Krešencije u Gračiću je priređen u nedjelju 28. lipnja 2020. nakon mise glazbeni koncert, kojega je izveo poznati glazbeni duo sastav Mihael Paar i Katarina Javora. Paar na klarinetu, a Javora na prošle godine obnovljenim orguljama predstavili su slušateljima poznata i manje poznata djela europskih glazbenika 17. st.: Toccatu za orgulje Georga Muffata, Sonata a-molu Georga Philippa Tielemanna, Pastorale u F-duru Johanna Sebastianu Bachu, Toccatu II u d-molu za orgulje Johanna Jakoba Frobergera te Sonatu u C-duru od Domenica Scarlattija. Djela auktora iz 19. st. bila su Ber-

ceuse Op. 16 od Gabriela Fauréa i Largo u f-molu Henria Rabauda te Elegiju domaćeg suvremenog skladatelja Miroslava Miletića.

Katarina Javora (1986) počela se baviti glazbom već u mладim dana- ma te je nakon studija na raznim zagrebačkim glazbenim ustanovama završila u Beču master studij orgulja i pohađala seminare za interpretaciju orguljske i čembalističke literaturu u Hrvatskoj i inozemstvu, a trenutno predaje glazbeno teoretske predmete u glazbenoj školi Brkanović u Zagrebu i orguljašica je u župnoj crkvi sv. Terezije od Djeteta Isusa u Zagrebu.

Bio je to, kako je istaknuo župnik Filip Celent, važan događaj za

župnu zajednicu Gračića. Ovom se prilikom još jednom ustanovila akustična pogodnost gračanske crkve za održavanje sličnih glazbenih manifestacija.

Klarinetist Mihael Paar (1980) ubraja se u najsvestranije hrvatske glazbenike svoje generacije. Aktivan kao koncertist, skladatelj, aranžer, producent i pedagog izradio je slojjevit i osebujan umjetnički izraz te se profilirao u jednog od najistaknutijih predstavnika hrvatske škole klarineta. Održao je niz seminara i školskih udžbenika. Redovito sudjeluje u radu žirija međunarodnih natjecanja. Član je Hrvatskog društva glazbenih umjetnika. (A. S.)

Pulska biskupija proslavila svog nebeskog zaštitnika

U petak, 3. srpnja 2020., je u Puli proslavljena svetkovina sv. Tome apostola, zaštitnika Pulske biskupije i grada Pule. Svetkovini je prethodila trodnevna duhovna priprava, a na sam dan svetkovine je osim jutarnje mise i svećane večernje euharistije održano i višesatno klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramenton.

Svečano večernje misno slavlje predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju biskupa u miru mons. Ivana Milovana te tridesetak svećenika.

Misi, koja je održana uz poštivanje svih epidemioloških preporuka, nazočio je pulski gradonačelnik Boris Milić sa suradnicima te brojni vjernici iz mnogih župa Pulske biskupije.

Mons. Kutleša je u prigodnoj homiliji istaknuo da se promišljanje o sv. Tomi uvijek u konačnici svede

na pitanje vjere, te nas potiče da se zapitamo o svojoj vjeri i o vjeri u Crkvi i društvu. Dvije negativnosti, u kojima se svi mi možemo prepoznati, a koje su karakterizirale i sv. Tomu su sumnjičavost i napuštanje zajednice kada nadodu problemi. To je pogrešno, jer poteškoće je lakše prebroditi uz bližnje, no svi smo mi iskusili tu vrstu usamljenosti u poteškoćama.

Biskup je nadalje, kao najvažniju pozitivnu karakteristiku sv. Tome apostola, istaknuo njegovo traženje Istine. Cijela povijest čovječanstva je traženje Istine. Kako doći od Istine? Što je Istina? Kako je obrazložiti? Sve su to pitanja koja su pratila povijest čovječanstva. Svaki je čovjek pozvan da traži Istinu i kada je nađe da je otkrije i da je prihvati, rekao je propovjednik.

Druga velika pozitivnost sv. Tome je to što kada je našao Istinu, prihvatio ju je i postao je odan i povjerljiv čovjek. Ljudi često ne žele priznati svoju pogrešku, čak i kada vide da su u krivu. Veličina čovjeka upravo je u tome da zna priznati svoju pogrešku kada shvati Istinu, i kada shvati da je bio u krivu da prizna tu svoju krivicu. Ljudi često optužuju druge za svoje pogreške, no pravi i zreli kršćanin i vjernik će priznati svoju krivicu i tražiti oproštenje od drugih ljudi. Sveti Toma je tako činio i u tome nam treba biti uzor.

Sagledamo li pitanje vjere u perspektivi 20. poglavla Ivanovog evanđelja, nastavio je mons. Kutleša, primjetit ćemo pojedine stvari koje nam mogu pomoći u životu i u rastu u vjeri. Vjera dolazi preko osjećaja, dolazi do razuma i kod većine ljudi se tu zadržava, no pravi vjernik je onaj koji je prihvata i svojim srcem. Ljudi često trče za raznim ukazanjima i čudesima, no trebamo se zapitati jesmo li mi to

prihvatali srcem. Nadalje vjera nije samo znanje nego i poznavanje. Mi možemo mnogo znati o Bogu, no to nije dovoljno, mi vjernici Isusa trebamo upoznati svojim životom i molitvama. Velika je razlika, naime, znati nekoga i poznavati ga, što je mnogo dublje.

Vjera je i povjerenje, a gdje je povjerenje prestaje strah. Kada vjerujem u Boga onda mi nitko ništa nažao ne može učiniti, jer znam što sam spoznao i znam koja je to veličina, vjera je povjerenje u Boga. Vjera je ne samo znanje nego i poznavanje, treba ju upoznati životom i molitvom, naglasio je propovjednik.

Nevjera pak, nije samo nedostatak vjere, veće je to postojanje oholosti, nevjera je ne željeti se podvrgnuti Božjoj volji. Kao što je čovjek koji vjeruje onaj koji treba biti poniran, tako se razabire i oholost onoga koji se ne podvrgava Božjoj volji, jer vjeruje da je njegov način djelovanja najbolji na svijetu.

Treba se prepustiti Božjoj volji. Ljudi često 'trgujući' molitvama pokazuju nedostatnost svoje vjere. Neka nam sveti Toma bude primjer u traženju smisla i ojačavanju naše vjere, zaključio je mons. Kutleša.

Misno slavlje glazbeno su uveličali pjevači iz više pulskih župa, pod ravnanjem dirigenta Patrika Andreje te uz orguljsku pratnju Palestine Batel.

Nakon misnog slavlja, na trgu sv. Tome ispred katedrale održan je tradicionalni koncert duhovne glazbe. Ove su godine nastupili Rafale Dropulić Rafo, Andrej Grozdanov, Alida Poretti Fištrek te pulska Grupa Oton.

(G. Krizman)

Pod zaštitom Gospe Karmelske

Na blagdan Gospe Karmelske, 16. srpnja 1998. god., na inicijativu mons. Vilima Grbca (tadašnjeg župnika) osnovana je Konferencija Gospe Karmelske Labin koja čini suštinu Udruge Sv. Vinka Paulskog. Ona već 22 godine hoda njegovim stopama.

2004. god. smo mi članovi Konferencije, uz mnoštvo vjernika, krenuli put Duhovnog centra otaca karmelićana na Krku u želji da se stavimo pod Gospinu zaštitu. Primili smo škapular (vrpcem povezane sličice Srca Isusova i Gospe Karmelske koje se nose oko vrata) kao znak našeg nastojanja da naslijedujemo Krista poput Marije, znak Marijine zaštite koji hrani našu nadu u susretu s Gospodinom prema životu vječnom. Na svečanoj euharistiji, okrijepljeni Božjom riječi, primili smo škapular puni pouzdanja u Mariju koja nas uči: da živimo otvoreni Božjim planovima; da slušamo i razmatramo Božju riječ kroz molitvu i život; da

budemo blizi i solidarni našim bližnjima u potrebi; da budemo ustrajni u molitvi i u zajedništvu s braćom i sestrama.

Nažalost, mora se napomenuti da je Bratovština Gospe Karmelske u Labinu ugašena.

Svečanom devetnicom Gospi Karmelskoj, od 7. do 15. srpnja 2020. godine, započela je priprema za blagdan Gospe Karmelske. U crkvi Sv. Franje članovi Udruge su predvodili devetnicu pred manjim brojem vjernika uz prisustvo vlč. Blaže, našeg velikog podupiratelja. Na sam blagdan Gospe Karmelske, 16. srpnja, misno slavlje je predvodio vlč. Boško Čatlak. U homiliji nas je potaknuo da se približimo Mariji, slijedimo njezin put i težimo da budemo kao Marija. Naglasio je važnost Gospe Karmelske – naše Majke kao i važnost postojanja Konferencije koja već 22 god. slijedi put Sv. Vinka pod njezinom zaštitom. Uz sudjelovanje velikog broja vjernika i članova Konferencije, lijepe duhovne pjesme,

kojima je uveličano misno slavlje, predvodio je orguljaš Goran Saina.

Nakon mise vjernike smo pozvali da se zaustave ispred crkve i osvježe pićem i kolačima.

U vremenu priprave za proslavu naše zaštitnice nismo zaboravili naše pokojne članove (Terezu B., Božu G. i Jelenu B.) na čijim smo grobovima zapalili svijeću i pomolili se.

Zahvaljujemo našim vjernicima što nas podupiru u svim našim aktivnostima kako bismo pomogli našim sugrađanima u potrebi.

O crkvici Gospe Karmelske u Starom gradu Labinu

U razgovoru s prвom predsjednikom Konferencije Gospe Karmelske Labin, gđom Alis Šaina, doznajemo da je crkvica Gospe Karmelske u Starom gradu Labinu 90-tih godina bila zapuštena i razrušena te je zalažanjem labinskog slikara Vinke Šaine 1991. i 1992. godine rekonstrukcijom zasjala u punom sjaju. Godine 1993. je u njoj otvorena galerija Alvona uz prisustvo mons. Antona Bojetića. Među prвim projektima galerije je bila promocija donorske izložbe labinskih umjetnika za obnovu crkve Rođenja Marijina. Galerija Alvona punih 27 godina otvara vrata umjetnicima i svim zaljubljenicima u umjetnost.

Nakon što je crkvica obnovljena, vlč. Josip Grbac je rekao kako obnovljena ona postaje jedna od postaja na čovječjem „usponu na brdo Karmel“, tj. čovječjem usponu k vrhunaravnom. (NL)

Predragocjena Krv Kristova

Zašto častimo Krv Kristovu?

Krv Isusa Krista najjasniji je i najveći znak Božje ljubavi, ona je cijena našega spasenja. Bog je već na samom početku ljudi obdario svojom milošću i prijateljstvom, ali su naši praroditelji to izgubili nepovjerenjem i neposlušnošću. Tako se među ljudi uvukao nemir, zavladale su zavist i mržnja. Nisu vidjeli izlaza. I tada Krist postaje čovjekom, proljeva svoju Krv da bi ponovno uspostavio prijateljstvo između Boga i čovjeka.

U štovanju predragocjene Krvi imamo blago mudrosti i svetosti. Ovdje leži naša utjeha, mir i spasenje. Štovanje predragocjene Krvi pripada samoj biti kršćanske vjere. Sveta Majka Crkva uvijek je visoko cijenila ovu božansku Krv i ona je ta koju je Krist za sebe stekao svojom Krvlju. Već u prvoj poruci spasenja nalazimo ono što je Bog propisao Hebrejima u Egiptu: da svoja vrata označe krvlju kako bi tako bili pošteđeni od anđela Zatornika. Ovo je bio samo pokazatelj onoga sredstva vječnoga spasenja koje će oslobititi naše duše od ropstva pakla. Ovome želimo još dodati riječi apostola: „Ako već krv jaraca i junaca čisti onečišćene, koliko li će više krv Kristova očistiti savjest našu od mrtvih djela.”

Krv Kristova u Evandeljima

U pobožnosti Krvi Kristovoj spominje se proljevanje Krvi Kristove već kod obrezanja. Isus ovim prvim proljevanjem svoje Krvi ispunja Stari savez i time postaje začetnikom Novoga saveza.

Predragocjena Krv Kristova obilno se prolila u svetom trodnevlju, svetoj muci našega spasenja.

Večer prije razapinjanja Krist je osjetio na svojim leđima svu težinu grijeha i zla koje će se uskoro kao križ spustiti na njegova ramena. Ljubav prema nama, neizvjesnost i muka, strepnja i čežnja da prihvati-

timu tu cijenu otkupljenja, tjeraju mu i krvavi znoj na čelo.

Isus se dao izbičevati. Sav je bio obliven Krvlju. Pilat je otvoreno priznao da na njemu ne nalazi nikakve krivice, a ipak ga je dao izbičevati. Svaki udarac prouzročio je novo proljevanje Presvete Krvi.

Pred Pilatom Isus priznaje: „Da, ja sam kralj.“ Vojnici mu se izruguju i stavljuju mu trnovu krunu na glavu. Trnje probija kožu i Krv se slijeva niz lice.

Na svom križnom putu Isus pada nekoliko puta. Svaki se put otvara sve više rana i teče sve više Krvi. No, Isus se uvijek iznova diže i ide dalje. Ljubav ne poznaje granica, ona se ne predaje.

Kod razapinjanja oštri čavli probijaju Spasiteljeve ruke i noge. Ljubav moli oproštenje za nas koji smo ga razapeli, Krv se obilno slijeva niz križ, natapa zemlju. Isusovo milosrđe, koje je vidljivo u njegovoj Krvi,

obećava razbojniku raj te i nama daruje novu nadu.

Naposljetku vojnici su se htjeli uvjeriti je li Isus zaista mrtav. Stoga jedan od njih uzima kopljje i probada mu bok. Iz probodenoga srca potekle su Krv i voda, znak otkupljujuće ljubavi.

Čašćenje Krvi Kristove

Krv se Kristova zapravo ne časti samo tijekom jednog zasebnog blagdana nego barem tijekom nekoliko njih. Spominjemo se ustanovljenja Euharistije na **Veliki četvrtak**, pričesti, sakramenta tijela i krvi Kristove, kao uspomene na posljednju Kristovu večeru.

Osim toga, u Katoličkoj se Crkvi slavi svetkovina **Tijelova** ili punim nazivom **Svetkovina presvetoga Tijela i Krvi Kristove**. Posebnom svetkovinom katolici slave otajstvo Božje nazočnosti u Euharistiji, a održavaju se i poznate tijelovske procesije.

I konačno, Misionari Krvi Kristove, časne sestre klanjateljice Krvi Kristove te članovi molitvenih zajednica Krvi Kristove, koje vode misionari i klanjateljice, slave 1. srpnja **blagdan Predragocjene Krvi Kristove**.

Svetište Presvete Krvi Kristove u Ludbregu

Poznato hrvatsko svetište Presvete Krvi Kristove jest u Ludbregu gdje je na svećenikovu sumnju u istinitost riječi pretvorbe na svetoj misi, prema davnoj predaji, 1411. u dvorskoj kapelici stigao dramatičan odgovor. U kaležu je potekla prava krv, a prestrašeni je svećenik, brzo završivši misu, krv iz kaleža stavio u staklenu ampulu, zazidao je i šutio. Tek je na smrtnoj postelji priznao što mu se dogodilo, a posudicu s krvlju dao je župnoj crkvi na čuvanje. Od toga vremena u Ludbreg već punih šest stoljeća dolaze vjernici sa svih strana svijeta izraziti svoje štovanje relikviji Predragocjene Krvi Kristove, a posebno svake prve nedjelje u rujnu, kada je središnja godišnja proslava Predragocjene Krvi Kristove.

Povijesno priznanje ludbreškoga svetišta

Sumnje u istinitost događaja potakle su plemića Tomu de Zecha iz Lentija da o čudesnom događaju i svemu što se poslije u Ludbregu događalo obavijesti papu Juliju II. Papa je istragu povjerio opatima aquilejske dijeceze, Ivanu i Leonardu Šketi, koji su odmah došli u Ludbreg. Istragu pod njihovim vodstvom

vodio je odbor uglednih svećenika i svjetovnjaka.

Povijesni izvori navode gospodara Ludbrega Bernardina Turoczyja, kneza Petra Balšu i plemiće Sigismunda Fronchera, Kristofa Moderaša, Mihajla Leštaka i Đuru Pattaka. Uz te plemiće u istrazi su sudjelovali Stjepan Popov, župnik iz Ludbrega, Stjepan, župnik iz Sv. Đurđa, Simon, župnik iz Martijanca, i Stjepan iz Križovljana. Oni su o svemu ispitali mnoge svjedočice čudesnih ozdravljenja nakon učinjenoga zavjeta Krvi Kristovoj koji su dolazili čak i iz udaljenih zemalja: Štajerske, Mađarske, Srijema, Hrvatskoga zagorja, Prigorja.

Oni su nakon dugotrajna i temeljita ispitivanja sastavili zapisnik na temelju kojeg je papa Julije II. izdao dva pisma. Prva je bula Julija II. ustvari nalog Zagrebačkoj biskupiji da se provede istraga. Druga bula, zavedena u registru suplika 16. 12. 1512., napisana je nakon provedene istrage u Ludbregu i kojom se događaj proglašava autentičnim te je odlučeno da se na Tijelovo, Malu gospu i Sv. Tomu mogu dijeliti oprosti vremenitih čistilišnih kazni. Nedugo po izdavanju bule, 21. veljače 1513., papa Julije II. je umro.

Njegov naslijednik na Petrovoj stolici, papa Leon X., na temelju bule svoga prethodnika i nakon što je u Rimu s relikvijom predvodio procesiju, konačno je završio posao svoga prethodnika. Staklenu ampulu vratio je u Ludbreg i o svemu 19. 3. 1513. izdao bulu, papinsko pismo u kojem nalaže da se relikvija za sva vremena čuva u Ludbregu i u nedjelju prije Male Gospe izlaže narodu na pobožnost i klanjanje. Ovim je papinskim pismom, čiji se prijepis čuva u Kaptolskom arhivu u Zagrebu, i službeno utemeljeno ludbreško proštenište Predragocjene Krvi Isusove.

(prir. David Gortan)

MLADA MISA DON LEONARDA ŠKECA

Don Leonard Škec šesti je prezbiter kojeg je Crkvi u 52 godine od svojega utemeljenja dala župa Uznesenja Blažene Djevice Marije na Belafuži. 4. srpnja 2020. godine je don Leonard, okružen braćom svećenika, slavio Mladu misu u svojoj župi, u zajedništvu s brojnim vjernicima. Pred ulaskom u župnu crkvu mlađomisnik je primio blagoslov svoje majke Ines koja je tim simboličkim i dubokim činom pokazala svoje prianjanje uz sinovljev odgovor na Božji poziv za služenje u prezbiteratu.

- Ne osjećam se ni po čemu poseban i zato je ovo dan u kojem smo pozvani dati hvalu Bogu. Prava je ljubav u tome da je nas, koji ne ljubimo Boga i koji smo prema njemu često vrlo hladni, Bog toliko ljubio i dao nam svoga Sina. Bog ima predavan plan spasenja za svakoga čovjeka želeći mu dati život vječni koji počinje već ovdje na Zemlji i koji nikada neće prestati - rekao je don Leonard koji se posebno sjetio jednoga od nekadašnjih župnika na Belafuži.

- Zahvalan sam svim župnicima, posebno pok. mons. Ivanu Mustaću. Puno sam puta s njim razgovarao o ovom danu i siguran sam da se on sada s Neba raduje ovom događaju, možda i više od svih nas. Mons. Mustać širom je otvorio vrata ove župe novoj evangelizaciji i uvijek je podržavao male kršćanske zajednice. I moj je poziv plod žive vjere male neokatekumenske zajednice.

Mlađomisnika je na početku euharistijskoga slavlja pozdravio don Dario Tičić, belafuški župnik: - Svi smo svjesni novih stvarnosti u kojima više, nažalost, nema onoga zanosa kao prije dvadesetak godina. Međutim, ne smijemo se predavati ni strašiti jer nam je dan sveti plamen vjere koji moramo čuvati i predati drugima. Sam Gospodin naš Isus Krist govorи: „Ne daj se, stado malo.“ Ne možemo više računati na masovnost, tj., kvantitetu, već da prstohvat soli može začiniti bezlične mase. Kršćani u svijetu su, ili bi trebali biti, kao sol zemlje i svjetlo toga istoga svijeta - rekao je don Dario poručujući don Leonardu kako „Božjega Duha treba dati ovom izmučenom i izbezumljenom svijetu“. Don Dario je na mlađomisnika zazvao zagovor Gospe Maslinske i bl. Miroslava Bulešića, istarskoga svećenika koji je ubijen 1947. godine u Lanišću i čije se moći časte i u župi na Belafuži.

- Svaka nova Mlada misa, svaki novi svećenik nova je nada - zaključio je don Dario.

Tijekom propovijedi don Alejandro Castillo Jimenez, rektor biskupijskoga sjemeništa Redemptoris Mater u Puli, gdje je don Leonard od 2011. prolazio formaciju za prezbitera, istaknuo je ljubav koju Bog ima za svakoga čovjeka.

- Kerigma, odnosno navještaj Radosne vijesti, važno je poslanje Crkve, on je u njenim i u temeljima kršćanstva. Preko toga navještaja čovjek može susresti živoga Isusa Krista koji kaže kako će svijet njegove učenike prepoznati po tome da ljube jedni druge. Svi smo stvoreni na sliku i priliku Božju, u naša je srca urezana Božja ljubav i zato jako dobro znamo da se naš život ostvaruje ako ljubimo i prihvaćamo druge. Crkva prepoznaće dva vidljiva načina ove ljubavi. Jedan je prezbiterat, u koji je pozvan don Leonard, a drugi je život u obitelji - naglasio je don Alejandro ističući riječ sv. Pavla kako nas Bog ljubi upravo onda kada smo u grijehu.

- U Evandželju Isus Krist pita sv. Petra ljubi li ga, i to tri puta. Petar mu svaki put odgovara potvrđno shvaćajući nakraju da tripit odgovara na pitanje jer se u večeri Isusove muke upravo tripit odrekao svoga Gospodina. Krist poručuje Petru kako je kao mlad išao gdje je htio, odnosno sam se opasivao, navješćujući mu kako će ga kada ostari, drugi opasivati i da će ići kamo ne želi ići. To je poslanje kršćana, ići tamo gdje je Božja volja, a ne gdje mi hoćemo. Često prihvaćam da postoji Bog, prihvaćam činjenicu Crkve, to da imamo deset zapovijedi, ali unatoč tome postoje situacije, odnosno područja naših života, u kojima ne puštamo Boga, u kojima mislimo da sami znamo što je najbolje za nas. To mogu biti područja seksualnosti, novca, braka, obitelji, afekata, karijere... Često mislimo kako je grijeh nešto dobro, ali, nažalost, zabranjeno. Međutim, činjenica je da nas grijeh odvaja od Boga i rađa smrt te počinjemo svoj život graditi na idolima ovoga svijeta - rekao je don Alejandro.

- U takvu situaciju grijeha i smrti čovjeka dolazi Bog preko svoje Riječi. Bog koji nas ljubi upravo onakvima kakvi jesmo, Bog koji nam želi dati vječni život, a to znamo po tome što je poslao svoga Sina jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje, ne propadne, nego da ima život vječni. (...) U Isusu Kristu uništena je svaka smrt i kršćanstvo znači biti pridružen ovom događaju koji nije nešto što se zbilo prije dvije tisuće godina, već se ostvaruje svaki put u našim životima dok otvorena srca slušamo ovaj navještaj spasenja - zaključio je propovjednik.

Don Leonardu Škecu je dodijeljena služba župnoga vikara u župama Svetog Lovre u Premanturi i Pohođenja BDM u Pomeru, u Pulskome dekanatu.

(Tekst: Šime Ćurko)

Sv. Marija Magdalena - od Zambratije do Mutvorana

Sv. Marija Magdalena omiljena je svetica u cijeloj Istri – tome u prilog svjedoči i desetak crkava podignutih njoj u čast u razdoblju od XIII. do XVIII. stoljeća, od Umaga preko središnje Istre pa sve do Pule. Tko je sveta Marija Magdalena? Časoslov naroda Božjega na blagdan sv. Marije Magdalene (22. srpnja) kaže ono bitno vrlo kratko: „Bila je primljena među Kristove učenike. Nazočna je bila kod njegove smrti i na Uskrs veoma rano vidjela je Otkupitelja koji je od mrtvih uskršnuo. Njezino se štovanje u zapadnoj Crkvi raširilo posebno u XII. stoljeću.“ U Evandeljima ne piše mnogo o Mariji Magdaleni, Mariji iz Magdale. Tradicija ju poistovjećuje sa sestrom Marte i Lazara iz Betanije, Isusovih prijatelja. Primjer je pokajnice, obraćenja grešnika koji se vjerom u Krista oslobođa od grijeha. Bila je jedna od žena koje su slijedile Isusa i dvorile ga svojim dobrima. Zajedno s ostalim ženama pratila je Isusa na njegovu putu prema Kalvariji, ostala je s njim i kada su ga apostoli napustili. Ivan Evandelist piše: „Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena.“ Bila je svjedokom Isusova polaganja u grob, no i treći dan nakon Isusove smrti vidi Uskrsloga i prva dojavljuje vijest o Kristovu uskrsnuću njegovim učenicima. Postaje „apostola apostolorum“ (apostolica apostola), kako kaže sv. Augustin. Prema drevnoj predaji, s primjesama legende, nakon Pedesetnice iselila je u Efez gdje je još poživjela trideset godina, na samotnu mjestu, vršeći pokoru, bez odjeće i hrane, ali kaže legenda, dolazio je anđeo i krijebio je nebeskom hranom. Neovisno o legendama u vezi s krajem njezina života, činjenica je da je Mariju, pokajnicu iz Magdale, milost Božja iz grešnice preobrazila u jednu od najvjernijih i najoduševljenijih učenica Gospodinovih. Najčešće se prikazuje s alabastrenom posudom s pomašću, kao spomen kako je pomazala Isusu noge. Ostale su njezine oznake raspelo i lubanja, kao znakovi pokorničkoga života. Zaštitnica je pokornica, pustinjaka, proizvođača miomirisa, frizera, češljara (zbog bujne kose) i vrtlara (Uskrsli joj se ukazao u vrtu). Sveta Marija Magdalena veliko je i trajno nadahnuće umjetnicima, propovjednicima i duhovnim piscima. Zbog svoga prisustva pod križem postala je tip vjernoga Isusova učenika. Kad su ga gotovo svi ostavili, ona je ostala vjerna. Donosimo kratak pregled većine crkava u Istri podignutih u čast ove svete žene koja mnogo ljubi.

Umag – Zambratija

Krenemo li s krajnjega sjevera prema jugu Istre crkvu sv. Marije Magdalene iz XVIII. stoljeća nalazimo u Zambratiji. Nalazi se uz cestu, jednostavna, s polu-

kružnom apsidom. U početku je ulaz bio s mora, no 60-ih su godina XIX. stoljeća otvorena druga vrata, na južnom zidu. Na oltarnoj pali prikazan je „Prizor na Kalvariji“ – s likom raspetoga Isusa, pored njega su Blažena Djevica Marija i sv. Ivan, evandelist, a u podnožju je križa svetica zaštitnica.

Zamask

Romaničko-gotička crkva sv. Marije Magdalene nalazi se zapadno od Zamaska prema Kaldиру. Spuštajući se iz sela Petehi, podno Zamaska, poljskim putem nakon otprilike 1,2 km, dolazi se do crkvice iz XIV. st. Na trijumfalnom luku i u apsidi sačuvane su zidne slike, nastale oko 1400. godine. Preuređena je 1998. godine. Ima lijep pogled na Motovun i okolna mjesta. Misno se slavlje služi jednom godišnje, uz svetičin blagdan.

Rakotule – Pahovići

Nalazi se u zaselku Pahovići. Sagrađena je također u XVI. stoljeću, obnovljena 1770. kada je titulirana na svetoga Blaža. S vremenom je svetkovanje ovoga svetca

preraslo u najveću godišnju proslavu u Rakotulama. U crkvi je zidani oltar s drvenim retablom s likovima BDM od Karmela, svete Marije Magdalene i sv. Blaža, pa se i sveta misa u njoj služi triput godišnje, o njihovim blagdanima. Kako je u kamenu zabilježeno, u novije vrijeme obnavlјana je 1991. i 2010. godine. Osim same crkve odusevilo nas je i biblijsko gostoprimstvo gdje Milene Pahović s obitelji, koja nam je crkvu otvorila.

Gračišće – Škopljak

U župi Gračišće crkva sv. Marije Magdalene nalazi se na Stazi sv. Šimuna (Škopljak). Crkva sa sakristijom iz XV. stoljeća oduševljava zbog svoga izuzetnog položaja na vrhu brdašca, ali i zbog vidika koji se odande pruža. Obnovljena je 1980. godine. Posjeduje mramorni oltar sa svetohraništem, bogato izrezbarenim retablom i

drvenim kipovima sv. Marije Magdalene, sv. Roka i sv. Sebastijana. (Fotografija ove crkve preuzeta je s mrežne stranice www.izletipoistri.com)

Lindar - Bazgalj

U župi Lindar crkva svete Marije Magdalene nalazi se na brežuljku u blizini sela Funčići i Bazgalji. Sagrađena je u XIII. st., a posvetio ju je Bonacorso, biskup iz Novigrada 1245. godine. Zapis o posvećenju crkve otkriven je slučajno, 1966., kada je crkva dobila nov oltar. Tada je u niši staroga oltara pronađena pergamenta s ovim podatcima. Iznad vratiju upisana je 1714. g. kada je crkva produžena i obnovljena. U njoj je 1946. B. Fučić otkrio zidne slike s kraja XIII. st., a na zidovima je nekoliko glagoljaških grafita. U crkvi je kip svetice s bivšega retabla.

Kanfanar - Šorići

Smještena je izvan naselja, u polju. Arhitektonski jednostavna, pripada najuobičajenijoj arhitektonskoj tipologiji u Istri, s istaknutom polukružnom apsidom. Sagrađena je u XIII. stoljeću, a obnovljena 1981. godine. Na čelu je zvonik na preslicu (bez zvona). Iznutra su freskama oslikani zidovi prostora prezbiterija i apside. Oltarna pala (obnovljena 1999.) prikazuje BDM s Djetetom, sv. Mariju Magdalenu i sv. Eufemiju.

Krnica – Mutvoran

Jedina župa s titularom sv. Marije Magdalene, pokornice, u Istri je u Mutvoranu (Krnica) kod Marčane. Crkva je jednobrodna,

romanička (13. st.) s trima pravokutno upisanim apsidama, presvođenim bačvastim svodovima. Nadograđena je i proširena 1622. godine. Ima sakristiju i pet oltara. Zvonik je prislonjen uz crkvu. Ono po čemu je ova crkva jedinstvena jest bogati drveni retabl glavnoga oltara iz 16. stoljeća, iz radionice venecijanskog rezbara Paola Campse. Prema Ivanu Matejčiću *to je najbogatiji drveni renesansni retabl u Istri, a izgleda da mu nema preanca niti u cijeloj Hrvatskoj, pa i šire.* U donjem dijelu retabla jedanaest je polja ispunjeno reljefnim prikazima, a sveukupno broji 26 figuralnih prikaza. Brojnošću kipova i prikaza raspoređenih na više horizontalnih nizova donekle podsjeća na ikonostas u grkokatoličkim i istočno-kršćanskim crkvama. U sredini je prvoga niza kip Bogorodice s Djetetom, a s lijeve i desne strane niz je kipova svetica koje se ističu vrsnoćom i veličinom: sveta Marija Magdalena s posudom pomasti, sveta Margaret sa zmajem pod nogama, sveta Katerina

Majka Božja od Baštije

GROŽNJAN – BAŠTIJA: Dana 30. 5. 2020. održana je tradicionalna sveta misa u čast Majke Božje od Baštije, ispred drevne crkvice u koritu rijeke Mirne, posvećene Majci Božjoj.

Poštujući sve mjere propisane od strane Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo, grožnjanski župnik, velečasni Miroslaw Paraniak, služio je svetu misu.

Nakon svete mise vjernici iz župe Grožnjan, ali i iz župa: Kostanjica, Krasica, Završje, Momjan i Vižinada razgovarali su i družili se uz osvježavajuće piće, sretni i zahvalni što se epidemija koronavirusa smirila pa se ponovno mogu služiti svete mise s narodom, a ljudi se družiti, uz propisane mjere.

Crkvica Majke Božje od Baštije sagrađena je prije više stoljeća u koritu rijeke Mirne, još u vrijeme kada je tamo bila važna luka za utovar i istovar trupaca i drugih raznih roba za cijelo okolno područje. Hodočasnici su stoljećima išli moliti Gospu na tom mjestu, a 2000. g. crkvica je temeljito obnovljena.

Valerija Dešković Miroslav

tarina i sveta Lucija. U drugom su nizu svetci s arkandželom Mihovilom u sredini: prepoznatljivi su sv. Nikola, biskup, sv. Rok i sv. Dionizije, biskup. Na vrhu, treći niz (atika), ima prikaz Navještenja i prikaz Krista s vidljivim ranama (*imago pietas*). Retabl zauzima cijelu visinu svetišta. Oltar je naknadno oslikan šarenim bojama, a zapravo su figure i ukrasi bili izvorno gotovo u potpunosti pozlaćeni što je vidljivo na dijelu koji je skriven iza tabernakula.

Iz svega je priloženoga primjetan još jedan detalj – većina je crkava sv. Marije Magdalene kod nas (pa i one koje ovdje nisu spomenute, s području Buja, Buzeta, Labina Gornjeg ili ona u Brseču) izdvojena, redovito su izvan mjesta, na osami, najčešće na brežuljku s lijepim vidikovcem. Do njih se nerijetko dolazi jedino pješice. Kao da i sam njihov pomno odabran položaj upućuje na pokornički, pustinjački život sv. Magdalene, a nas potiče da ju naslijedujemo u odlučnu i dosljednu putovanju prema Bogu.

(Izvor: *Crkva u Istri*, 2017.; www.istrapedia.hr; fotografije unutrašnjosti crkve u Mutvoranu preuzete iz knjige *Kiparstvo 2.*)

90. rođendan gđe Božice Chert

GROŽNJAN – GRŽIĆI: Dana 1. 3. 2020. gđa BOŽICA CHERT proslavila je 90. rođendan. Prema uobičajenom protokolu Općine Grožnjan – Grisignana, načelnik g. Claudio Stocovaz tom je prigodom posjetio slavljenicu i uz čestitke uručio joj cvijeće i tortu.

Živahna i vedra slavljenica pričala je o svom životu, radu, dogodovštinama. Na pitanje što nam savjetuje za dug život, odgovorila nam je da treba puno raditi, hodati i jesti *broskvu* (kelj).

Gospođa Božica je rođena u Starom Gradu – Paklenici i odmalena je razvila kondiciju i otpornost hodajući po velebitskim pašnjacima, a onda to još više učvrstila nakon što se udala na području Općine Grožnjan. Cijeli je život naporno i teško radila u poljoprivredi, a rano je ostala udovica tako da je hrabro sama podigla svoje dvije kćeri.

Uz pomoć kćeri Fiorele i sada ima pun vrt *broskvi* i drugoga povrća.

Čovjekov odgovor Bogu (5)

Vjera i razumijevanje

158 *Vjera traži razumijevanje.* (Sv. Anzelmo D'Aosta). Tko stvarno vjeruje, traži da bolje upozna onoga u koga vjeruje i da bolje shvati ono što je on objavio, prodornija će spoznaja opet izazvati veću vjeru, sve gorljiviju ljubavlju. Milost vjere otvara „oči srca“ (Ef 1,18) za živo shvaćanje sadržaja Objave, to znači cjeline Božjega nauma i otajstava vjere, unutarnje povezanosti koja te tajne povezuje međusobno i s Kristom, središtem objavljenoga Misterija. No, „da bismo objavu sve dublje pronicaли, isti Duh Sveti vjeru sveudilj usavršuje svojim darovima“. Tako je i po riječima sv. Augustina: „Vjerujem da razumijem i razumijem da bolje vjerujem.“

2705 Razmatranje je u prvom redu traženje. Duh želi shvatiti razloge i načine kršćanskog života, kako bi uz njih prionuo i odgovorio Gospodnjim zahtjevima. Pritom je potrebna pozornost koja se teško drži na uzdi. Obično se potpomažemo kojom knjigom, i kršćani nisu bez njih: Sveti pismo, osobito Evandelje, svete slike, liturgijski tekstovi dana ili vremena, spisi duhovnih otaca, djela duhovnosti, velika knjiga stvaranja i povijesti te stranice Božjega „danasa“.

1827 Ljubav oživljava i nadahnjuje vježbanje u svim krepostima. Ona je „sveza savršenstva“ (Kol 3,14); ona je *forma krepsti* (*forma virtutum*); ona ih spaja i međusobno raspoređuje; ona je izvor i cilj njihova kršćanskoga ispunjenja. Ljubav osigurava i čisti našu ljudsku sposobnost ljubavi. Ona je uzdiže do nadnaravnog savršenstva božanske ljubavi.

90 Uzajamna povezanost i dosljednost dogmi mogu se naći u cjelokupnosti objave Kristova Otajstva. „Unutar istina katoličke nauke postroji red ili ‘hijerarhija’ jer je različita njihova povezanost s temeljem kršćanske vjere.“

2518 Šesto blaženstvo naviješta: „Blago čistima srcem; oni će Boga gledati.“ (Mt 5,8) „Čisti srcem“ jesu oni koji su svoj um i volju uskladili sa zahtjevima Božje svetosti, poglavito na trima područjima: u ljubavi, čistoći ili spolnoj ispravnosti i u ljubavi prema istini i pravovjerju. Postoji veza između čistoće srca, tijela i vjere: „*Vjernici treba da vjeruju*

članke Vjerovanja da se vjerujući, pokoravaju Bogu; da pokoravajući se, žive dobro: da živeći dobro, čiste svoje srce i da čisteći srce, razumiju ono što vjeruju.“ (Sv. Augustin)

159 Vjera i znanost. „Iako vjera stoji iznad razuma, između vjere i razuma ne može biti pravog neslaganja: jer isti Bog, koji objavljuje tajne i ulijeva vjeru, stavio je također u ljudski duh svjetlo razuma; a Bog ne može zanijekati sebe samoga, niti istinito (može) ikad proturječiti istinitom.“ „Stoga se metodičko istraživanje ni u jednoj struci, ako se vrši doista znanstveno i po moralnim načelima, nikad neće stvarno protiviti vjeri, jer profane i vjerske zbilje imaju izvor u istome Bogu. Štoviše, onoga koji nastoji ponizno i ustrajno prodrijeti u tajnu stvari, njega, a da toga i nije svjestan, kao da vodi ruka Boga, koji sva bića uzdržava i čini da budu ono što jesu.“

283 Pitanje o podrijetlu svijeta i čovjeka predmet je brojnih znanstvenih istraživanja koja su izvanredno obogatila naše znanje o starosti i razmjerima svemira, o postanku raznih oblika života i o pojavi čovjeka. Ta nas otkrića pozivaju da se još više divimo veličini Stvoritelja, da mu zahvaljujemo za sva njegova djela i za um i mudrost koju daje učenjacima i istraživačima. Oni mogu reći sa Salomonom: „On mi je podario istinsku znanost o svemu što jest, naučio me sustavu svijeta i svojstvima počela (...) jer me poučavaše mudrost, umjetnica u svemu.“ (Mudr 7, 17.21)

2293 Osnovno znanstveno istraživanje, kao i svako primjereno istraživanje, znakovit su izraz čovjekova gospodarenja nad stvorenjem. Znanost i tehnika dragocjena su sredstva kad se stavljuju u službu čovjeku promičući mu cijelovit razvoj za dobrobit sviju; no ne mogu same po sebi pokazati smisao ljudskoga postojanja i napretka. Znanost i tehnika usmjerenje su prema čovjeku, otud im izvor i napredak, stoga im osoba i njezine moralne vrijednosti naznačuju ciljeve i upozoravaju na granice.

„Dobri stari Benedikt“

Čovjek čiji amblem danas mladi rado nose o vratu: poseban križ ugraviran u medalju s jedne strane i reljef njegova lika s druge strane, sve ispunjeno zagonetnim slovima, živio je u vremenu sličnom današnjem, vremenu velike nesigurnosti, vremenu raspada jednoga snažnog političkog sustava, vremenu raspada sigurnoga društvenog sustava, vremenu kad sve propada: propada Zapadno Rimsko Carstvo, propada društvo, mnogi misle da nastupa kraj svijeta, sve se ruši, i politika i moral, pa i crkveni su službenici zaglibili u ovozemaljštinu... Katastrofa!!!

Ovaj čovjek, imenom Benedikt, ostavio je ugodan dvorski život i zemaljsku raskoš i povukao se u samouču. U samoći je molio, i molio, i molio... Na različite načine... godinama... sam. A onda su mu došli neki samostanci i zamolili ga da im bude „šef“. Prihvatio je, ali se zeznuo. Oni nisu mislili ozbiljno. Postao je poglavar samostana, a momci nisu htjeli ozbiljnu preobrazbu pa im je postao naporan i pokušali su ga otrovati. Otišao je opet u osamu. Godinama. Sam je vrag dolazio ometati ga, strašiti, odbiti ga od stroga posta i neprestane molitve... Ali, što je Božje, ne može se sakriti. Vidjeli su ga opet (neki drugi!) momci i poželjeli živjeti Božjim životom kakvim on živi, uz svu žrtvu koju su vidjeli kod njega. Sad nije bio naivan kao prvi put i nije se na brzu ruku oduševio da može nekim prenijeti svoje iskustvo. Sad je iskušavao „oduševljene“ da vidi što im je u srcu ... i primao ih u svoju družbu. Da bi mogli živjeti novost napisao im je duboko promišljena pravila i tako je nastao red – stil življjenja koji se po njemu naziva benediktinski red ili narodski – benediktinci. Ostavio je glasovito pravilo: „Moli i radi!“

Zlo, opće zlo, svjetsko zlo, svud prisutno, nevidljivo... koronavirus počelo je sve rušiti. Sve se raspada i ne zna se kamo i kada i dokle će, povlači li se ili se ponovno javlja, preobražava li se, mutira li ili... što je s njim? Pokušavamo ga ignorirati, ali to ne ide. O cjeplivu samo sanjamo.

Koronavirus ruši i naše vjerske navike, običaje, propise... Ruši i redoslijed, kako vremenski, tako i teritorijalni... Prijeti i ne dopušta sigurno planiranje. Sve je upitno, sve je nesigurno. Ruši se suvremen, dosad tako siguran svjetski poredak. Čak je nejasno tko odlučuje o našem vjerničkom životu: crkvena ili civilna vlast. Možda i u našim glavama ključa strašno pitanje: „Da nije ovo kraj svijeta?“ Benedikt je naučio svoje mom-

ke fizičkom radu, ali ne kao sredstvu zadovoljavanja neutažive pohlepe za materijalnim dobrima, nego kao lijeku ljudskoj oholosti i pogubnoj dokolici u kojoj se smisljavaju nove i novije metode grijeha. On nije dopuštao da netko uživa u svome uspješnom radu i tako se izdiže nad druge i oholi. Tako nitko nije mogao raditi samo jedan posao i u njemu se isticati, nego su se mijenjali, pa makar onaj sljedeći jako loše radio već dobro započet posao. To kapitalizam nikako ne može prihvati. To bi mogao biti lijek protiv raspadanja i propadanja.

Možda je došlo vrijeme da se u ovom *raspadu sistema* posluša „dobroga starog Benedikta“. Možda bismo se trebali sakupljati ne po načelu izvrsnosti, nego po načelu opstanka: da preživimo bilo fizički, bilo društveno, bilo duhovno. Možda bismo trebali početi moliti, ali stvarno, ali vruće, ali žestoko ... s vjerom... žestokom vjerom. Možda bi ovogodišnji nesuđeni, „neuspjeli“, kandidati za krizmu trebali početi moliti s vjerom i izmoliti da im se podijeli krizma. Ne da im biskup podijeli krizmu, jer on to sigurno želi, nego da im Bog omogući krizmu, da Bog stvori jednu oazu u pandemiji koronavirusa, jedan vremenski dar, da nam, kad sve pripremimo, koronavirus sve ne uništi svojim hirom. Tko to može omogućiti nego Svemogući Bog, kao što daje da unutar neprekinuta padanja kiše bude nekoliko sati bez kiše kad se slavi neko crkveno slavlje? Ja sam to osobno više puta doživio i bio i ostao beskrajno zahvalan Bogu na tom daru i sada to zahvalno svjedočim Bogu u prilog, Bogu na čast. Onda, krizmanici i roditelji i kumovi i župnici, hoćemo li moliti ili se nasmijati naivnosti ovoga prijedloga? Hoćemo li se preko ljeta pripremati za krizmu, dakle, „raditi“, ili ćemo biti lijeni i čekati da nam netko ili Netko dade taj dar (sakramenta krizme) „ako mu se već hoće“ ili nam je možda sasvim svejedno hoćemo li se krizmati ili nećemo ili se namjeravamo pokušati prišuljati i utrpati tamo gdje će možda krizme biti, plačući jer smo kupili odjeću i obuću i sve pripremili za goste, kao da je to bit krizme, i zbog toga nas netko mora krizmati? Pozivam vas sve gore imenovane na nedjeljnu molitvu i okupljanje na pouku, na „moli i radi“, možda će nam se Gospod smilovati i omogućiti krizmu. Valja pokušati. Učinimo taj činvjere.

Želimo li se ozbiljno krizmati ili smo kao prvi „samostanci“ iz ove priče?

Preminuo vlč. Josip Zović

Vlč. Josip Zović, svećenik Porečke i Pulsko biskupije, preminuo je u srijedu, 8. srpnja 2020. u 74. godini života i 50. godini svećeništva.

Sprovod vlč. Josip Zović održan je u Sv. Petru u Šumi, 11. 7. 2020. godine. Posljednji ispraćaj vodio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru, uz sudjelovanje nekolicine svećenika i užeg kruga obitelji. Prigodnu riječ uputio je i mons. Vilim Grbac, generalni vikar Porečke i Pulsko biskupije:

„Poštovana obitelji, poštovani prijatelji pokojnog svećenika Josipa Zovića. U ime biskupa ordinarija Dražena Kutleše, u ime svećenika redovnika i redovnica naše Porečke i Pulsko biskupije najprije Vam izražavam najiskreniju sućut.

Dozvolite mi da se kako je to običaj u ovakovom momentu s nekoliko riječi osvrnem na njegov život. Pokojni Josip Zović je rođen 18. veljače 1946. godine u župi Sv. Petar u Šumi. Kršten je 22. veljače 1946. Svetu potvrdu je primio 7. listopada 7. listopada 1956. također u župi Sv. Petar u Šumi. Tu je pohađao i osnovnu školu, a srednju školu pohađao je u sjemeništu u Pazinu. Studij bogoslovije započeo je u Zadru, a nastavio u Rijeci na

Visokoj teološkoj školi. Za đakona je zareden 19. 3. 1969. u Rijeci, a svećenički red je primio po rukama biskupa Dragutina Nežića 23. kolovoza 1970. također u ovoj župi u Sv. Petru u Šumi. Prva služba mu je bila u Tupljaku i Krbunama. Nakon toga vršio je pastoralnu službu u Šumberu i kao upravitelj župe u Zrenju i Saležu. Župe Kaščergu i Zamask prihvaća 3. veljače 1980., a 1986. župe Čepić, Šušnjevicu i Brdo. Godinu dana je upravljao župom Sv. Nedjelja, a 24. 8. 1998. prihvaća župe Motovunn i Brkač. Godine 2008. postaje župnikom Raše i Sv. Lovreča Labinskog. 2014. preuzima župu Ližnjan odakle odlazi u mirovinu u svećenički dom Betanija u Puli gdje boravi do 2019. godine. Iznenadna smrt ga je zatekla u župi Kanfanar 8. srpnja 2020.

Vjerujem da bi bilo mnogo i svećenika i vjernika koji bi vrlo rado svojom prisutnošću izrazili svoju zahvalnost i poštovanje prema svećeničkom životu vlč. Josipa Zovića da to dozvoljavaju svima nam poznate okolnosti. Ali upravo u ime svih onih koji nisu ovdje danas s nama želimo pokojnome Josipu izraziti zahvalnost za Božju riječ koju je nastojao govoriti i živjeti. Želimo mu zahvaliti na milosti sakramenata u ime mnogih koji su je primili posebno u župama u kojima je djelovao. U svom svećeništvu je često bio u prilici izreći riječi utjehe i nade onima kojima je to u njihovim teškim trenucima bilo potrebno. Hvala mu i za trenutke radosti koje je podijelio s ljudima kojima je služio u župama u kojima je djelovao.

Vlč. Josip je volio svoje svećeništvo. Ono je bilo smisao i svrha njegovog života. Zato je i onda kada je iz zdravstvenih razloga otišao u mirovinu nastojao biti aktivan u pa-

storalnom radu gdje god je to bilo potrebno. Radi toga je i s velikom radošću došao u ispomoć u župu Kanfanar i djelovao u pastoralu do zadnjega dana svojega života. Svi mi ćemo pamtitи vlč. Josipa po velikoj ljubavi prema glazbi. Pamtit ćemo ga i po velikim projektima i planovima koje nismo uvijek razumjeli. Njegov specifičan osjećaj vremena često je bio predmet naših šala (na koje se nikada nije ljunio). Često je znao kasniti, ali je uvijek stizao. Pa ipak sve njegove eventualne mane, propuste i nedostatke koje je imao kao i svi mi nadilazi i pokriva njegova dobrota. Njegova želja da bude od pomoći i da pomogne posebno onima koji su bili najpotrebniji. Vjerujem da će njegova skromnost, jednostavnost, a posebno njegova dobrota mnogima ostati u sjećanju. Iako su tu njegovu dobrotu neki znali iskoristiti, zlouporabiti on je i dalje davao i pomagao. Radi svega toga znamo da pred Boga nije došao praznih ruku, pratile su ga njegova dobrota i ljubav prema čovjeku kao i njegovo nastojanje da do zadnjega dana svoga života služi svojim svećeništvom svima koji su mu bili povjereni. U nadi i vjeri da je svojim životom zasluzio život vječni i Nebesko Kraljevstvo i da će ga Bog čiju je sliku znao prepoznati u ljudima oko sebe nagraditi životom koji nikada ne prestaje, još jednom svima Vama izražavam najiskreniju sućut, a Vama koji ste mu bili od pomoći u njegovom životu najiskrenije zahvaljujem.

Neka mu Gospodin daruje pokoj vječni i neka mu svijetli svjetlost vječna. Neka u miru Božjem počiva.“

Anton Matika

Pokojni Anton Matika, otac svećenika Porečke i Pul-ske biskupije vlč. Mladena Matike, pazinskog župnika i dekana, pokopan je u utorak 7. srpnja 2020. na žminjskom groblju u krugu obitelji. Sprovodne obrede predvodio je žminjski župnik vlč. Jordan Rovis, a misi zadušnici uz obitelj, rodbinu i poznanike u punoj župnoj crkvi sv. Mihovila prisustvovalo je 16 svećenika i 6 časnih sestara.

Pokojni Anton Matika rođen je na blagdan sv. Antuna Padovanskog 13. lipnja 1948. u Laginjima od Josipa i Rože Matika. Sa suprugom Anicom imao je troje djece: Mirjanu, Damira i Mladena, svećenika. Njegov je život bio obilježen patnjom – 40 je godina bolovao, a od toga preko 20 godina bio je prikovan za bolesnička kolica. U njegovoj patnji osobito su se oko njega trudili njegovi najbliži, njegova djeca. Prema svjedočenju poznanika, unatoč dugotrajnoj bolesti bio je bistar, vedar, rado je i lijepo dočekivao posjetitelje.

Pokojni Anton preminuo je u 73. godini života evanđeoski budan – pripravan, osnažen svetim Kristovim tajnama – pomiren, pričešćen, pomašcu okrijepljen. *Jobovski se nosio s tako dugom bolešću, a njegovi najbliži su s njim supatili. Nije se dao svladati ogorčenošću, beznađem – u svetim sakramentima koje sam mu često podjeljivao, nalazio je utjehu i snagu i vjerujemo da je njegov patnički križ pretvoren u spasenje,* istaknuo je u prigodi oproštaja župnik Rovis. *Bog je sav za nas. Ako smo se Njegovim imenom zvali Kristovi – kršćani, u Njegovo se ime sastajali, u Njegovo ime molili, s Njime trpjeli, okajavali svoje grijeha, u Njegovom duhu dobro činili – onda ćemo i po smrti biti s Njime. Nije presudno što smo u očima svijeta, u zemaljskoj dimenziji, nego što smo u očima Božjim, što smo pred Bogom, lijepo je naglasio župnik Jordan u prigodi rastanka s pokojnim Antonom.*

Na kraju mise zadušnice izraze iskrene sućuti supruzi, djeci, braći i rodbini pokojnika u ime župljana župe Vrsar gdje je vlč. Mladen bio župnikom i svoje osobno ime, uputio je i vlč. mr. Lino Zohil, sadašnji župnik Vrsara. Vlč. Mladen Matika se u ime cijele obitelji zahvalio svima koji su im u ovim trenucima pokazali bratsku i prijateljsku blizinu. Počivao u miru Božjem.

(N. Peteh)

Marija Brenko

Dana 16. ožujka 2020. u svom je domu u Oriču, okrijepljena svetim sakramentima, preminula osamdesetsedmogodišnja Marija Brenko (Frotrova). Gospođa Marija Brenko, rođena Smoković, bila je rođena 6. veljače 1933. u Bolobanima (župa Navještenja Marijina Pićan, gdje pripada i Orič u kojemu je živjela od svoje udaje), od oca Josipa i majke Franice, kao jedno od četvero djece u svojih roditelja. Godine 1951. vjenčala se sa svojim Rikardom Brenkom iz Oriča gdje su nastavili zajednički život do svoje smrti. Njezin muž Rikard bio je jedno od sedamnaestoro djece u svojih roditelja, pa se još i danas ta obitelj i posebno njihova majka spominju kao uzvišen primjer majčinstva i donošenja na ovaj svijet toliko novih ljudskih života. Stoga ni njezinu suprugu Rikardu, a ni njegovoj Mariji rađanje djece i prepuštanje Božjim planovima nije bilo teško ni strano. U svom su braku imali šestoro djece. Njihovo prvo dijete, kći Mirjana, bila je teško bolesna, rođena s nizom posebnih potreba, nepokretna cijelogova života, nikada nije prestala biti prva roditeljska, pa tako ni majčinska ljubav i skrb, čak ni kad je boravila u ustanovi za takve osobe. Preminula je u dobi od dvadeset pet godina. Briga, muka, poteškoće, naravno, i tuga, ali uvijek i iznad svega ljubav prema bolesnoj kćeri, nikad nije ni najmanje umanjila roditeljsku ljubav prema ostaloj djeci: Nadiji, Ljubi, Damiru, Snježani i Alenu. Nakon kćerine smrti, Marija je doživjela i smrt svoga muža Rikarda i potom ostala udovica dvadeset sedam godina do svoje smrti. No, iz toga braka, od njihove djece, poteklo je petnaestero unučadi i trinaestero praunučadi.

Marija je cijeli svoj život proživjela u skromnosti i poniznosti, kad se udala i rađala i odgajala djecu, kažu i u velikom siromaštvu, ali je uvijek ostala odana i vjerna Bogu i Majci Božjoj, živeći u svakidašnjem radu oko obitelji, s puno znoja i žuljeva na zemlji, u redovitoj molitvi i svetim sakramentima, nikad u malodušju, sumnji ili tužaljkama. Premda su joj ruke od gruba rada bile ispucale, suhe i nepodatne za tako fina tkanja, ona je mnogobrojne svoje sate i dane i godine utkala u svoje ručne radove heklanjem i kukičanjem. Izradila i niz takvoga ruha i za našu crkvu u sv. Katarini: oltarnik, zavjesice za svetohranište, ukrasne vrpce za oltar i postolja naših kipova Majke Božje i Presvetoga Srca Isusova, pokrivala za košarice za milostinju, a da nikad to nije nijednom riječju istaknula ili naglasila. Zbog zabrane javnoga okupljanja zbog epidemije koronavirusa, ispraćaj je održan samo uz pratnju svoje djece, bez unuka, praunuka, rodbine, susjeda, znanaca, župljana, prijatelja, ali za utjehu, kao što je rekla sv. Monika, da nije važno gdje će biti položeno naše tijelo, pa onda ni tko će nas sve otpratiti.

Gospodine naš, slavno uskrsnuli Isuse, koji si tetu Mariju z Oriča u njezinoj teškoj bolesti pozvao k sebi u korizmenom vremenu, kad smo se prisjećali Tvoje patnje, muke i smrti, budi joj milosrdan sudac i daj joj da se poput sv. Terezije Male raduje Tvojoj blizini i bude Tvoja mala pletilja koja će s radošću nastaviti ukrašavati Tvoje divne, najbogatije stanove!

(Davorka Smoković)

Korespondencija Jurja Dobrile Franji Račkome

U Arhivu HAZU-a sačuvano je šest pisama biskupa Jurja Dobrile (Veli Ježenj, 1812. – Trst, 1882.) Franji Račkome. Iz njih saznajemo pojedinosti o biskupovoj svakidašnjici, o pitanjima koja su bila bitna ne samo za njega nego i za njegova korespondenta F. Račkoga. Tako u pismu od dvadeset prvog veljače 1874. piše kako ga je slavni Odbor počastio „povjereničtvom za nabiranje predbrojnika na djelo Preradovića.“, misleći na knjigu *Pjesnička djela Petra Preradovića* (Zagreb, 1873.), te dodaje: „Nevoljni smo mi Hrvati u Istri, ko što Vi, moj Gospodine, dobro znate.“ U prilogu dostavlja upisni list s malim brojem predbrojnika te moli da mu spomenuti Odbor pošalje sve knjige, a on će Odboru odmah poslati novac, iz čega proizlazi da je interes u Istri za Preradovićevo djelo bio velik.

U pismu datiranome trećega dana studenoga 1875. Dobrila piše kako očekuje odgovor đakovačkoga biskupa Josipa Jurja Strossmayera na molbu koju mu je poslao. Dobrila je, naime, od Strossmayera tražio da mu proda dva konja od 15 i pol šaka za pet stotina forinti, ukoliko bi mu bili povoljni. Naime, godine 1854. ergela u Đakovu započinje uzgoj lipicanskih konja, a biskup Strossmayer za ergelu nabavlja iz ergele Lipica sedam lipicanskih kobila i jednoga pastuha. Na Prvoj gospodarskoj izložbi u Zagrebu 1864. arapski pastuh Đakovačke ergele osvaja prvu nagradu, a dvije godine kasnije na Gospodarskoj izložbi u Beču lipicanski pastuh postiže jednak uspjeh. Biskup Strossmayer nije odmah odgovorio, što Dobrila opravdava brojnim poslovima

Franjo Rački

koji Strossmayera zaokupljaju. U trenutku obraćanja Račkome Dobrila je u novinama pročitao kako je Strossmayer oputovao u Italiju. Dodaje kako ne zna kome se obratiti po pitanju nabave konja, pa se obraća Račkome da mu pomogne savjetom komu se obratiti u Đakovu. O gorljivosti problema svjedoči i Dobrilina nedoumica treba li se ponovno obratiti Strossmayeru, kojemu je u prvotnome pismu naveo kakvi mu konji trebaju. Naime, njegova stolna crkva u Trstu smještena je na brijegu, a kočija koju koristi je povelika, pa mu trebaju konji „širokih prsiu, netanka nogu krupnija tjela, ili bolje reći rasti, krotki, uvježbani, pet ili šest godina stari, bez mane, a nipošto niži od 151/2 šaka.“ Piše kako je od Strossmayera 1870. g. kupio konja imena Majus i kobilu Sabi. Konj je bio „tankovit/schmaechtig i nešto vrtoglav“, a kobilu je bila druge pasmine, odnosno „čvršćega i debljega uzrasta, vrlo

krotka i dobra.“ Sada mu trebaju konji poput Sabi. Ispričava se Račkome što ga „zabavlja“ ovakvim stvarima, dodajući kako mu je u Trstu dosad sve išlo „lepoto“, a tome se nada i u budućnosti. Hitnoći Dobrilina zahtjeva svjedoči i sadržaj njegova pisma koje je vrlo brzo uslijedilo. Tako dvadeset prvoga dana mjeseca studenoga 1875. g. Dobrila ponavlja svoj upit, ističući na početku pisma da se bojao kako će Račkome dojaditi, ali kako poznaje njegovu „veliku ljubav“, odlučio mu se ipak obratiti. Istaknuo je kako ga noge dobrano nose, ali mora misliti na nabavu konja jer „neku pristojnost traži ovdašnji puk od biskupa.“ U međuvremenu je razgovarao s ljudima koji su mu savjetovali neka ne nabavlja konje od 15 ½ šaka, koliko je u prethodnome pismu tražio, jer bi bili preniski za veliku kočiju na koju je puk navikao da se u njoj biskup na velike blagdane vozi u stolnu crkvu, posebice ako su niži konji još i vitkije građe. Doda je kako mu je o tome teško pisati biskupu Strossmayeru jer bi se moglo dogoditi da bi ih morao zamijeniti drugima, a novaca nema. Stoga pita Račkoga ukoliko poznaje kneza Jankovića iz roda Izidora pl. Jankovića, koji je 1843. g. osnovao ergelu u Lipiku, ili nekoga tko brine za Strossmayerove konje. Svjestan je kako je ova tema „dosadna“ za Račkoga, ali da će mu, dodaje, već uzvratiti uslugom. U pismu spominje i Ivana Fiamina, riječkoga župnika, književnika, prevoditelja i hrvatskoga rodoljuba, koji se na molbu F. Račkoga pismom obratio vitezu Bartolu Zmajiću, velikome županu riječ-

Josip Juraj Strossmayer

kome, inače, kako Dobrila ističe, prijatelju mnogim „kavaljerom hrvatskim, slavonskim i magjarskim“, no, njegov odgovor još nije stigao. Očito primoran nabaviti konje, u *post scriptumu* ponavlja kako mu je rekao da mu trebaju konji od šesnaest šaka, po mogućnosti ne teški, ali jaki.

Dvanaestoga prosinca 1875. pisao je Račkome kako ga je sila nagnala da si kupi konje. Očito da pomoć biskupa Strossmayera i ostalih nije stizala, pa je Dobrila morao drugdje potražiti pomoć. Ali dogodilo mu se upravo ono čega se bojao: mešetari su ga prevarili i podvalili mu jednog „rdjavnog“ konja. Račkome zahvaljuje na trudu i dobroj volji da mu pomogne. Na kraju kratka pisma želi mu „vesele praznike i svako dobro u prihodnoj godini“.

Prvoga dana mjeseca rujna 1881. g. Dobrila piše kako mu se obratio Mrkica s molbom da Račkome pošalje njegov rukopis ispravljenih Evandžela i nedjeljnih i blagdanskih čitanja tijekom godine jer se nadao da će ih Stro-

ssmayer dati pregledati, a možda i tiskati. Riječ je o Vinku Mrkici (Skradin, 1808. – 1878.), zadarskome svećeniku, kanoniku sv. Jeronima, prevoditelju poslanica i Evandžela na hrvatski jezik. Prema Dobrilinu sudu, Mrkicin rad mnogo je bolji od dotad tiskanih evandelistara korištenih pri službi Božjoj. Dobrila dodaje kako se naš pisani jezik neprestano mijenja, pa što se „jednomu čini krasno, to je drugomu nepovoljno“, a mišljenja je da će takva praksa trajati još dugo. Tim se promišljanjem nadovezuje na raznovrsne sukobe pojedinih filoloških škola koji još traju u tome periodu. Riječ je o sukobu riječke filološke škole, zadarskog jezično-književnoga kruga i zagrebačke filološke škole, a od osamdesetih godina nadalje u te se sukobe, ponajprije sa zagrebačkom školom, uključuje i škola tzv. hrvatskih vukovaca. Dobrila ističe kako je Mrkici stalo samo do opće koristi, pa će, ukoliko bude potrebno, drage volje sređivati tekst kako bi postigao željeni cilj. Na kraju pisma dodaje kako se s puta u Karlove Vare vratio „vrlo slaba zdravlja“ te da mu ni u trenutku pisanja pisma nije bolje, obećavajući Račkome kako će mu poslati talijanski rječnik koji mu je obećao te neka, kada bude prigode, izruči naklon i pozdrav Strossmayeru.

Sedamnaestoga rujna Dobrila javlja Račkome kako je rukopis Mrkicina Evandžela i misnih stajnja kod njega te će mu ga uskoro dostaviti. Iстиče kako navedeni rukopis ima i „svoju pripovijest“, o kojoj mora reći nekoliko riječi. Naime, dalmatinski biskupi bili su složni da se stari Slavet (knjiga pisana narodnim jezikom koja se zove Šćavet ili Slavet) ispravi i pretiski, ali nisu se mogli usuglasiti oko toga što treba popraviti. Tako svećenici na području Liburnije

traže da se u novi Slavet uvrsti sve ono što je sadržavao Vrinjaninov Slavet – riječ je o Franji Vrinjaninu (1770. – 1854.), profesoru i teološkome autoru, prvotno profesoru u Senju, a potom župniku u Grižanama), autoru *Razgovora za sve nedilje u godini* (Rijeka, 1825.) i prevoditelju knjige u tri dijela *Razgovori Petra Vanni*, I-III (Rijeka, 1831.) – odnosno, Evandžela, listove, nedjeljne i blagdanske molitve (*orationes, secreta i posteomuniones i collectus*) itd. Zadarski je nadbiskup zahtijevao da se ispuste navedene molitve i prefacije (dio mise u liturgiji), da se jezik što manje korigira te da se koristi dalmatinsko narječje, a ne ni ē ni ie, ni je, primjerice, vrime, liepo. Iz Senja je došao zahtjev da bi rukopis ondje trebalo pregledati i ispraviti. Krčani su dijelili stajališta Zadrana. Iz toga se razloga u početku u rukopisu koristio i umjesto e, ie, je i ē. Nakon toga se razmišljalo kako se svima ne može ugoditi, pa se nastojalo ugoditi Zadru te se nakon toga koristio ē da bi u konačnici i prije dovršetka rukopisa izgubili nadu i volju zbog tolike nesloge, pa je rukopis bačen „u kut“. Stoga ga Dobrila Račkome dostavlja na procjenu. Ako ga se ipak odluči tiskati, smatra da bi bilo dobro da se dodaju molitve, prefacije itd. Pita se i što učiniti s pjesmama čiji su prijevodi loši. Ako se Mrkicin rukopis ne bude tiskao, trebalo bi mu ipak dati priznanje jer se oko ispravljanja poprilično trudio. Osim Mrkicina rukopisa, istoga dana Račkome šalje i obećani talijanski rječnik o kojemu mu je Dobrila govorio pri polasku u Rim. Na kraju pisma ponovno ga moli da kada bude prigode, pozdravi Strossmayera.

ANĐELO I NADIJA PROSLAVILI 50 GODINA BRAKA

Andjelo i Nadija Puhalj 9. svibnja 2020. godine, nakon 50 godina braka, ponovno su se našli pred oltarom da potvrde svoju ljubav. Ruku pod ruku, sa srcem u srcu, nastavite hodati putevima života! Dragi mama i tata, sretna vam 50. obljetnica braka!

Vaše kćeri Kristina i Marijana, zet Damir te unučad Tomislav i Elisabetta.

Zvonik – putokaz prema nebu

Svaka je crkva prepoznatljiva po zvoniku, kako vizualno, tako i zvukovno jer po jedinstvenoj zvonjavi pamtimo i crkvu. Zvonici, nadalje, daju prepoznatljivost gradovima, mjestima i selima. Iako je uporaba zvona općekulturalna i vrlo stara, običaj gradnje zvonika kao tornja za smještaj crkvenih zvona kako bi vjernike pozivao na molitvu, razvio se tek potkraj VII. stoljeća.

Na poledini Ladonje objavljuvati će seriju fotografija odabranih istarskih zvonika ili *uskljčnika*, kako ih simbolički naziva Just Ivetač u naslovu svoje knjige. Uskljčnici su to koji ističu - ovdje je Božji grad na zemlji i istodobno, osobito svojom zvonjavom, upućuju ljude prema nebu. Zvona nas zovu na svakodnevna, a osobito nedjeljna euharistijska slavlja. Svakodnevno nas podsjećaju na najveće otajstvo naše vjere, na utjelovljenje Sina Božjega, koje se dogodilo po anđelovom navještenju Blaženoj Djevici Mariji: „Anđeo Gospodnji navijestio Mariji, i ona je začela po Duhu Svetom...“. Crkvena zvona prate nas od prvoga do posljednjeg dana života. Zvone za slavlja svetkovina i za posljednja putovanja. U nekim mjestima zvona se oglase čak i u povodu rođenja djece (primjerice u Jelsi na Hvaru i Postirama na Braču). Oni koji poznaju govor zvona točno znaju zašto zvone, o čemu je riječ - je li, primjerice, umro muškarac

ili žena. Liturgičar mons. Ivan Šaško u svojoj knjizi „Liturgijski simbolički govor“ navodi: *zvonici su, kao i zvona, oduvijek smatrani svetima. U temelje se polagalo moći, a posvećivalo ih se posebnom molitvom... Oni su vertikala koja govori o Bogoobjavi čovjeku.*

Zvonik Eufrazijeve bazilike

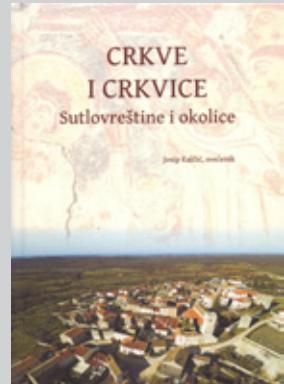
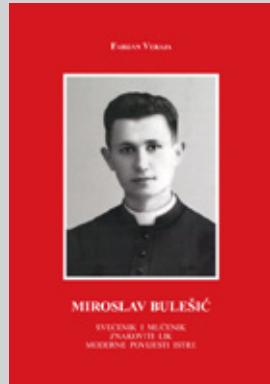
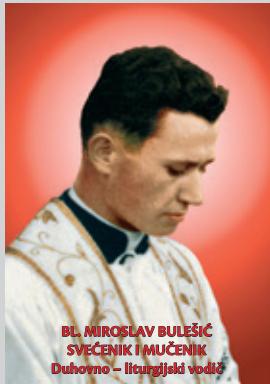
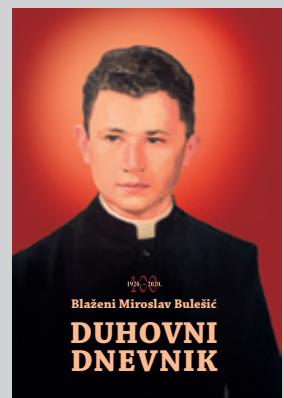
U ovom broju predstavljamo glavni zvonik Porečke biskupije, zvonik porečke katedrale, glasovite Eufrazijeve bazilike. Monumentalan zvonik u sadašnjem obliku podignut je 1522. godine i visok je 45 metara. Četverokutnog je oblika s visokom osmerostranom piramidom na vrhu. Nosi četiri zvona s automatiziranim zvonjenjem, a u donjem dijelu priljubljen je uz starokršćansku, osmerokutnu krstionicu. Prema podacima iz Biskupijskog arhiva u Poreču četiri zvona na zvoniku Katedrale posvetio je msgr. biskup Peteani 23. listopada 1853. godine. Najveće se naziva *Assunta i Pietra* (teži 600 kg), drugo *Concetta i Maura* (teži 420 kg), treće *Maria Eleuteria* (teži 270 kg) i 'maleno' *Maria Ermagora*. 'Maleno' je izliveno 1906. godine i teži 379 odnosno 300 kg. Zvuk zvona odredio je biskup Peteani 6. prosinca 1853. godine. Ove je godine započela i uspješno dovršena sanacija fasade pa sada zvonik katedrale Uznesenja Marijina sjaji novim sjajem.

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Radio Istra
Užka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin • tel: 052/ 88 77 11
www.radiolistra.hr

ZVONIK

Z V O N
Z V O N O
Z V O N I K
P R O T I
Z G O R O N
V I Č N A
B R A Z D A
U
S R C U
M I R
N A
Č E L U
Z N A M E N
Z A V A Z D A

Tomislav Milohanić

proti - prema;
zgoron - gore;
vična - vječna;
zavazda - zauvijek